

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง "กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มสันติอโศก" ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ข้อมูลทั้งหมดได้มาจากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) การสังเกต (Observation) และการสนทนา (Discussion) การนำเสนอผลการวิจัยประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกในภาพรวม
2. ผลการวิจัยซึ่งตอบคำถามเกี่ยวกับปัญหานำการวิจัย
 - 2.1 กลุ่มสันติอโศกมีกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างและการธำรงรักษาเครือข่ายอย่างไร
 - 2.2 กลุ่มสันติอโศกมีกลยุทธ์การสื่อสารในการนำเสนออัตลักษณ์ของกลุ่มผู้สวดภาวนาอย่างไร

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มสันติอโศก

ในส่วนของข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มสันติอโศกนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอนำเสนอข้อมูลต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก
2. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศก
3. การใช้สื่อของกลุ่มสันติอโศก

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มสันตือโศก

ผู้วิจัยใคร่ขอแนะนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มสันตือโศก ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1.1 การเกิดกลุ่ม/เครือข่าย
- 1.2 โครงสร้างองค์กร
- 1.3 ขั้นตอนการเข้าเป็นสมาชิกชาวอโศก
- 1.4 กิจกรรมของกลุ่มสันตือโศก

1.1 การเกิดกลุ่ม/เครือข่าย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มสันตือโศกประกอบด้วยกลุ่มสงฆ์และกลุ่มฆราวาส โดยกลุ่มสงฆ์นั้น ประกอบไปด้วย "สมณะ" (พระสงฆ์), "สิกขมาตุ" (แม่ชี) และสามเณร สำหรับกลุ่มฆราวาสนั้น ประกอบด้วยคนวัดชายและคนวัดหญิง ซึ่งเรียกว่า "อารามิก" และ "อารามิกา" นอกจากนี้ กลุ่มฆราวาสยังประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งเรียกว่า "อาคันตุกะ" แต่โดยรวมแล้วกลุ่มฆราวาสทั้งหมด เรียกว่า "ชาวอโศก" ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงสมาชิกของกลุ่มสันตือโศก โดยเรียกว่า "ชาวอโศก"

จากการวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกมีการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนเมื่อ นายรัก รักพงษ์ เริ่มทำงานศาสนาโดยการออกอภิปรายเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาตามสถานที่ต่างๆ¹ ตั้งแต่เป็นฆราวาส ประชาชนที่มาฟังการอภิปรายธรรมที่นายรักบรรยายเกิดความเข้าใจและคอยติดตามฟังอยู่เป็นประจำ และมีจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ จน นายรัก รักพงษ์ อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ ในคณะธรรมยุติกนิกาย เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2413 และได้รับฉายาว่า "พระโพธิรักขิต" หมู่ชาวอโศกก็ยิ่งเกิดการรวมตัวชัดเจนขึ้น²

¹ ธีรญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. "โครงสร้างอำนาจชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนชาวอโศก". วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร 2536.

² ---. "ประวัติพระโพธิรักขิต". เอกสาร. กรุงเทพฯ : 2544.

การบรรยายธรรมะของพระโพธิรักษ์ ยิ่งนานวันก็ยิ่งมีผู้สนใจมาขอศึกษาและปฏิบัติตาม ปฏิปทาที่พระโพธิรักษ์ทำมากขึ้น³ จนเกิดเป็น "หมู่กลุ่ม" (กลุ่มสมาชิก) ที่เรียกตนเองว่า "ชาวอโศก" ตามชื่อวัดอโศการามที่พระโพธิรักษ์พำนัก และลานอโศกที่พระโพธิรักษ์ไปบรรยายธรรมเป็นประจำ ทุกสัปดาห์

เนื่องจากพระโพธิรักษ์มีผู้มาขอศึกษาปฏิบัติทั้งฆราวาส และนักบวชจากทั้งคณะธรรมยุต และมหานิกาย จนเป็นเหตุให้พระโพธิรักษ์ต้องออกจากฝ่ายธรรมยุต ในปี พ.ศ. 2516⁴ เมื่อออกจากการดูแลของฝ่ายปกครองสงฆ์หรือมหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ชาวอโศกก็ยังคงมีการประพฤติปฏิบัติตามธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ทำให้ผู้มีศรัทธาเลื่อมใส เข้าใจ และอนุโมทนาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของหมู่กลุ่มชาวอโศกก็ค่อยๆ ยิ่งทวีขึ้น⁵

เครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกนั้น เริ่มก่อตั้งขึ้น เมื่อเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2541 ณ พุทธสถาน ปฐมอโศก จังหวัดนครปฐม โดยพัฒนามาจากการประชุมกลุ่มญาติธรรมทั่วประเทศ ที่ดำเนินการต่อเนื่องเสมอมาในงานวันมหาปวารณา⁶ และผู้วิจัยพบว่า เครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกนั้น มีชื่อเรียกว่า "เครือข่ายชุมชนชาวอโศก" ดังนั้น ผู้วิจัยจะเรียกเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกว่า "เครือข่ายชุมชนชาวอโศก" ในผลการวิจัยครั้งนี้

เครือข่ายชุมชนชาวอโศกเกิดขึ้นจากการจัดหมวดหมู่กลุ่มญาติธรรมทั่วประเทศ โดยแบ่งตามภาคและสถานที่ตั้งเป็นสำคัญ และมีพุทธสถานในภาคนั้นๆ เป็นศูนย์กลางข้อมูล⁷ (ดูแผนภาพ : เครือข่ายชุมชนของกลุ่มสันติอโศก ประกอบ) ซึ่งปัจจุบันเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกมีศูนย์กลางอยู่ 7 แห่ง ดังนี้

³ ัญญา สนิทวงศ์ ณ ออยุธยา. "โครงสร้างอำนาจชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนชาวอโศก". วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนบริหารศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2536.

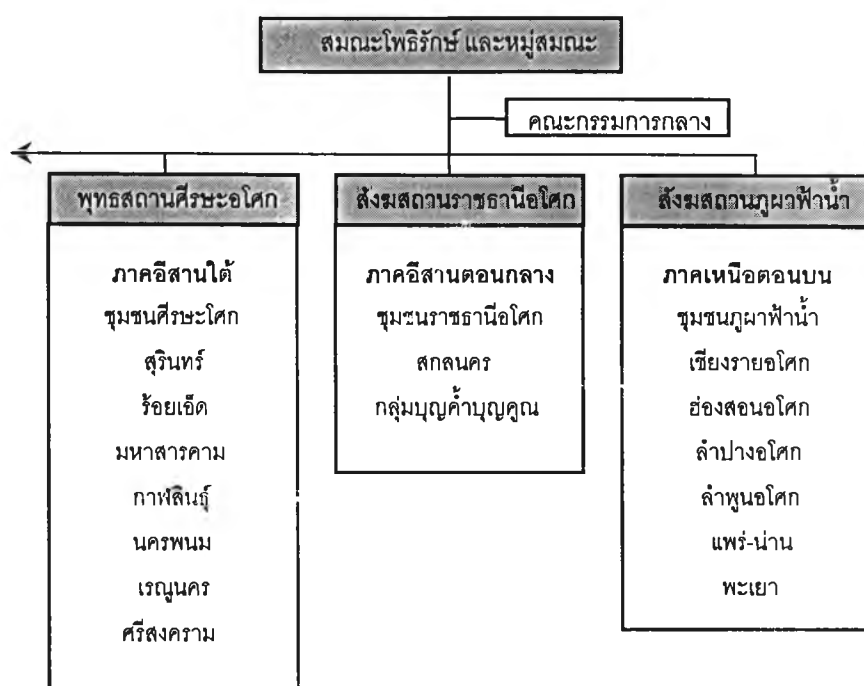
⁴ - - -. "ประวัติพระโพธิรักษ์". เอกสาร. กรุงเทพฯ : 2544.

⁵ นพดล ขวัญชนะภักดี. "การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของวัดพระธรรมกาย และพุทธสถานสันติอโศก ในการเผยแผ่ศาสนาในหมู่เยาวชนในสังคมไทยปัจจุบัน". วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนบริหารศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2530.

⁶⁻⁵ - - -. "หนังสือเครือข่ายชุมชนชาวอโศก". กรุงเทพฯ : 2543.

เครือข่ายชุมชนของกลุ่มสันติอโศก

1. เครือข่ายชุมชนสันตินาคร พุทธสถานสันติอโค กรุงเทพมหานคร
2. เครือข่ายชุมชนปฐมอโค พุทธสถานปฐมอโค จังหวัดนครปฐม
3. เครือข่ายชุมชนศาลืออโค พุทธสถานศาลืออโค จังหวัดนครสวรรค์
4. เครือข่ายชุมชนศิระะอโค พุทธสถานศิระะอโค จังหวัดศรีสะเกษ
5. เครือข่ายชุมชนสีมาอโค พุทธสถานสีมาอโค จังหวัดนครราชสีมา
6. เครือข่ายชุมชนราชธานีอโค สังฆสถานราชธานีอโค จังหวัดอุบลราชธานี
7. เครือข่ายชุมชนภูผาฟ้าน้ำ สังฆสถานภูผาฟ้าน้ำ จังหวัดเชียงใหม่

“...ทำเป็นตาราง แบ่งเป็นภาค และให้ตั้งชื่อกลุ่ม”

(คุณศิริ ดิรัตน์นา, เลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโค)

ในปี พ.ศ. 2542 มีกลุ่มญาติธรรมทั่วประเทศ รวม 94 กลุ่ม มีสมาชิกเป็นแกนประมาณ 5,000 คน มีสมาชิกสมทบหรือสมาชิกไม่ประจำ อาทิ สมาชิกสมาคมผู้ปฏิบัติธรรม สมาชิกรายการวิทยุ สมาชิกหนังสือ รวมประมาณ 20,000 คน⁸

- **เครือข่ายชุมชนสันตินาค**
(พุทธสถานสันตติโสภ กรุงเทพมหานคร)

เครือข่ายชุมชนสันตินาค มีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่พุทธสถานสันตติโสภ เขตบางกะปิ จังหวัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางเครือข่ายทั้งหมดทั่วประเทศ เครือข่ายในความดูแลของพุทธสถานสันตติโสภ ประกอบด้วยกลุ่มชาวอโศกทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 23 กลุ่ม จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 กลุ่ม และจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 4 กลุ่ม รวม 29 กลุ่ม

เครือข่ายชุมชนสันตินาคนั้นมีหน่วยงานที่สำคัญ ซึ่งตั้งอยู่ภายในพุทธสถานสันตติโสภ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ชุมชนสันตินาค, มูลนิธิธรรมสันติ, กองทัพนครธรรมมูลนิธิ, สมาคมผู้ปฏิบัติธรรม, ธรรมทัศน์สมาคม, ชมรมมังสวิรัต และ บริษัท 5 พาณิश्य์

- **เครือข่ายชุมชนปฐมอโศก**
(พุทธสถานปฐมอโศก นครปฐม)

เครือข่ายชุมชนปฐมอโศก มีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่พุทธสถานปฐมอโศก อำเภอ เมือง จังหวัด นครปฐม ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมธรรมชาติหรือกิจกรรมไร้สารพิษ เครือข่ายในความดูแลของพุทธสถานปฐมอโศกประกอบไปด้วยกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง จำนวน 7 กลุ่ม ภาคใต้ตอนบน จำนวน 5 กลุ่ม และภาคกลางตอนใต้ จำนวน 2 กลุ่ม รวม 15 กลุ่ม

⁸ มาเรีย-เลนา เอลิกา-โฮร์น. "มองพุทธศาสนาด้วยสองตาเปิด ความเชื่อและการปฏิบัติของสันตติโสภ". กรุงเทพฯ : ฟาอภัย, 2529.

เครือข่ายในความดูแลของพุทธสถานปฐมอโศกที่สำคัญ ได้แก่ ชุมชนปฐมอโศก, กลุ่มเพื่อนบุญชาวอโศก (สมุทรสาคร นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี), กลุ่มทักษิณอโศก (ตรัง) และ กลุ่มธรรมชาตอโศก (ชุมพร)

- เครือข่ายชุมชนศาลืออโศก
(พุทธสถานศาลืออโศก นครสวรรค์)

เครือข่ายชุมชนศาลืออโศก มีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่พุทธสถานศาลืออโศก อําเภอ ไพศาลี จังหวัด นครสวรรค์ ซึ่งเน้นการทำกิจกรรมและการผลิตยาสระผสม เครือข่ายในความดูแลของพุทธสถาน ศาลืออโศก ประกอบไปด้วยหน่วยงานและกลุ่มต่างๆ กระจายอยู่ตามจังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 4 กลุ่ม และภาคกลางตอนบน จำนวน 8 กลุ่ม รวม 12 กลุ่ม

เครือข่ายในความดูแลของพุทธสถานศาลืออโศกที่สำคัญ ได้แก่ ชุมชนศาลืออโศก, กลุ่มญาติธรรมเพื่อนช่วยเพื่อน พิจิตร-กำแพงเพชรอโศก และ แหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อนช่วยเพื่อน

- เครือข่ายชุมชนสีมาอโศก
(พุทธสถานสีมาอโศก นครราชสีมา)

เครือข่ายชุมชนสีมาอโศกมีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่พุทธสถานสีมาอโศก อําเภอ เมือง จังหวัด นครราชสีมา เครือข่ายในความดูแลของพุทธสถานสีมาอโศกประกอบไปด้วยหน่วยงานหรือกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดภาคอีสานตอนเหนือ จำนวน 11 กลุ่ม

เครือข่ายในความดูแลของพุทธสถานสีมาอโศกที่สำคัญ ได้แก่ ชุมชนสีมาอโศก, แก่นอโศก, หินผาฟ้าน้ำ, เลไลย์อโศก, สานใจโคราช, วังน้ำเขียว และ ชุมชนเกื้อกูล

- **เครือข่ายชุมชนศิระะอโศก**
(พุทธสถานศิระะอโศก ศรีสะเกษ)

เครือข่ายชุมชนศิระะอโศก มีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่พุทธสถานศิระะอโศก อําเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นศูนย์กลางที่มีกิจกรรมมากที่สุดแห่งหนึ่ง เครือข่ายในความดูแลของพุทธสถานศิระะอโศกประกอบไปด้วยกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดภาคอีสานใต้ จำนวน 8 กลุ่ม

เครือข่ายในความดูแลของพุทธสถานศิระะอโศกที่สำคัญ ได้แก่ ชุมชนศิระะอโศก, เรณูนคร และ ศรีสงคราม

- **เครือข่ายชุมชนราชธานีอโศก**
(สังฆสถานราชธานีอโศก อุบลราชธานี)

เครือข่ายชุมชนราชธานีอโศก มีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่สังฆสถานราชธานีอโศก อําเภอ วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เครือข่ายในความดูแลของสังฆสถานราชธานีอโศกประกอบไปด้วยกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดภาคอีสานกลาง จำนวน 3 กลุ่ม

เครือข่ายในความดูแลของสังฆสถานราชธานีอโศกที่สำคัญ ได้แก่ ชุมชนราชธานีอโศก และ กลุ่มบุญบุญคําบุญคุณ (ยโสธร อํานาจเจริญ มุกดาหาร และ อําเภอ เรณูนคร)

- **เครือข่ายชุมชนภูผาฟ้า**
(สังฆสถานภูผาฟ้า เชียงใหม่)

เครือข่ายชุมชนภูผาฟ้า มีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่สังฆสถานภูผาฟ้า อําเภอ แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เครือข่ายในความดูแลของสังฆสถานภูผาฟ้า ประกอบไปด้วยกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 7 กลุ่ม

เครือข่ายในความดูแลของสังฆสถานภูผาฟ้าที่สำคัญ ได้แก่ ชุมชนภูผาฟ้า, ฮองสอนอโศก และ ลำปางอโศก

1.2 โครงสร้างองค์กร

จากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า พุทธสถานสันติอโศกเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารของกลุ่มชาวอโศกทั่วประเทศ กิจกรรมของพุทธสถานและฆราวาสในแต่ละพุทธสถานต้องรายงานมายังพุทธสถานสันติอโศก⁹ เพื่อการทำสรุปรายงานของเครือข่ายต่างๆ และพิมพ์เผยแพร่ในหมู่ชาวอโศก

นอกจากนี้ พุทธสถานสันติอโศกยังเป็นศูนย์กลางการคมนาคมระหว่างพุทธสถานแห่งต่างๆ พุทธสถานสันติอโศกเป็นที่รับ-จ่ายรถบรรทุก เป็นที่รับส่งผลิตภัณฑ์ชุมชนจากพุทธสถานแห่งหนึ่งไปยังพุทธสถานแห่งต่างๆ แต่พุทธสถานสันติอโศกนั้นมิได้เป็นศูนย์กลางการบริหารเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก เพราะเครือข่ายต่างๆ อยู่ภายใต้การดูแลของพุทธสถานแต่ละแห่ง และพุทธสถานแต่ละแห่งต่างก็มีอำนาจบริหารเป็นอิสระในตนเอง ดังนั้นพุทธสถานสันติอโศกจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ประสานงานระหว่างพุทธสถานต่างๆ เท่านั้น

“...เป็นการชนและกีด่าย เป็นเหมือนการแลกเปลี่ยน ไม่ได้เน้นค้าขาย ตรงนี้เปรียบเสมือนจุดศูนย์กลางของการแลกเปลี่ยนสินค้าของแต่ละแห่งมารวมกัน”

(คุณพลอยไพโร ชาวหินฟ้า, ผู้จัดการบริษัท ขอบคุณ จำกัด)

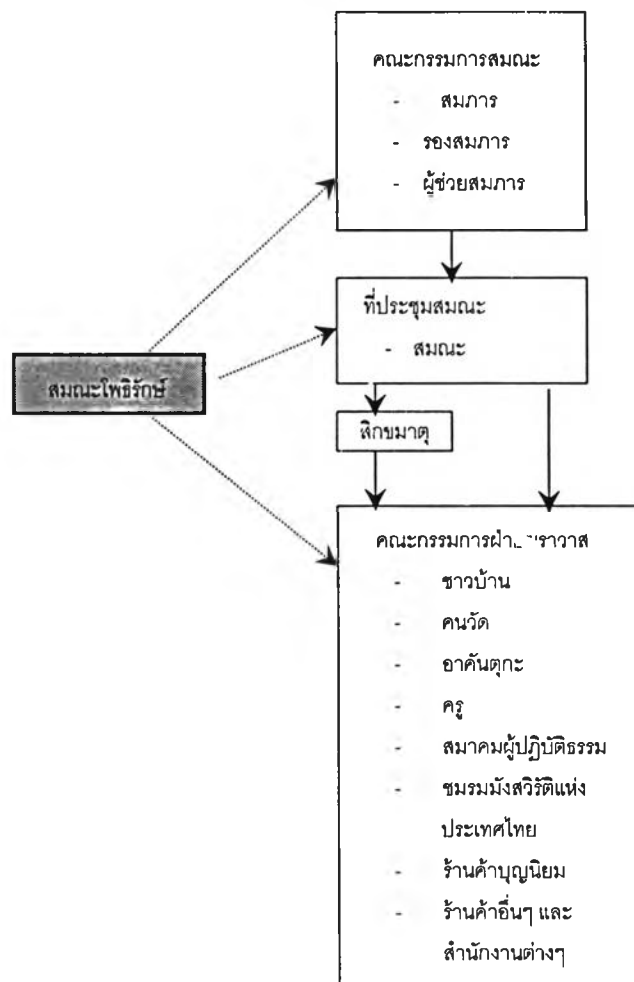
ชาวอโศกดำเนินงานโดยมีศูนย์กลางอยู่ที่พุทธสถานแต่ละแห่ง ปีหนึ่งจะมีการชุมนุมใหญ่ในงานมหาปวารณา ที่พุทธสถานปฐมอโศก จังหวัดนครปฐม หลังออกพรรษา เพื่อเลือกสมณะทำหน้าที่สมภารของแต่ละพุทธสถาน โดยสมณะจะตกลงกันเองและมีสมณะโพธิรักษ์เป็นประธานในการประชุม ฆราวาสและสิกขมาตุไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกสมภาร แต่การเลือกสมณะที่ทำหน้าที่สมภารของแต่ละพุทธสถานนั้นก็อยู่ในความสนใจของฆราวาส โดยเฉพาะชาวบ้าน คนวัด และอาคันตุกะประจำ ที่ต้องการทราบว่า สมภารของตนเป็นใคร สมภารแต่ละรูปจะรับผิดชอบกิจกรรมทั้งหมดของพุทธสถาน รวมไปถึงสมณะและฆราวาสในแต่ละพุทธสถานด้วย

⁹ มาเรีย-เลนา เฮลิกา-โฮร์น. “มองพุทธศาสนาด้วยสองตาเปิด ความเชื่อและการปฏิบัติของสันติอโศก”. กรุงเทพฯ : ฟาอภัย, 2529.

“...ทุกปีสมณะผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งด้านการบริหารสูงสุด จะแบ่งสมณะไปตามชุมชนหรือพุทธสถานแต่ละแห่ง”

(คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

บทบาทของสมณะโพธิรักษ์ในฐานะผู้นำ “ตัวจริง” ของชาวอโศกนั้น เป็นไปในเชิงพิธีกรรมมากกว่าในเชิงบริหาร สมณะโพธิรักษ์ได้รับการนับถือยกย่องเป็นผู้ให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษาของเครือข่าย รวมทั้งเป็นประธานในการประชุมเกือบทุกชุดของคนวัด ครู ผู้ปฏิบัติธรรม คนทำงานในองค์กร และฆราวาสกลุ่มต่างๆ¹⁰

โครงสร้างองค์กรของกลุ่มสันติอโศก

¹⁰ มาเรีย-เลนา เฮลิกา-โฮร์น. “มองพุทธศาสนาด้วยสองตาเปิด ความเชื่อและการปฏิบัติของสันติอโศก”. กรุงเทพฯ : ฟออภัย, 2529.

พุทธสถานแต่ละแห่งจะมีผู้นำ คือ สมภาร บางพุทธสถานมีรองสมภารและผู้ช่วยสมภาร เป็นผู้ช่วยเหลือ ขึ้นอยู่กับปริมาณงานของเครือข่ายต่างๆ ที่อยู่ในความดูแลแต่ละปี คณะกรรมการ สมณะประกอบด้วย สมภารและสมณะทุกรูปของทุกพุทธสถาน สมภารจะเป็นผู้รายงานเรื่องปัญหา และกิจกรรมของพุทธสถานตนต่อที่ประชุมสมณะ เพื่อให้สมณะช่วยกันพิจารณาเรื่องปัญหา และ เรื่องการเลื่อนระยะเวลาหรือยกเลิกกิจกรรมต่างๆ¹¹

สิกขมาตุก็มีโครงสร้างในเชิงบริหารเช่นเดียวกัน แม้ว่าจะหลวมกว่าโครงสร้างของสมณะ สิกขมาตุจะเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับผู้เตรียมบวชฝ่ายหญิง ตลอดจนอารามิกา และอาคันตุกะ ประจำฝ่ายหญิงอีกด้วย

“...เป็นนักบวช ก็ทำหน้าที่นักบวช มีฐานะเท่ากับสามเณรนะค่ะ บทบาท
หน้าที่นักบวชแสดงธรรม เราได้มีโอกาสแสดงธรรม พุทธคุณ อบรม สั่งสอนให้เขา
แนะนำแก่ญาติโยมก็ทำได้”

(สิกขมาตุมาลินี โภคาพันธ์)

ส่วนชาวบ้านก็จะตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านของตนเอง เพื่อพิจารณาปัญหาต่างๆ ที่ประชุม กรรมการหมู่บ้านจะมีสมณะเป็นประธาน ส่วนกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มครู กลุ่มคนทำงานในสำนักงาน กลุ่มคนขายของ เป็นต้น ก็จะตั้งคณะกรรมการของตน เพื่อการตัดพิจารณาสนใจ สมณะที่ทำหน้าที่ เป็นประธานในการประชุมมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาประจำกลุ่ม และเป็นผู้ให้คำปรึกษาในด้านที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาทางศีลธรรมและการปฏิบัติธรรม¹²

¹¹⁻¹⁰ มาเรีย-เลนา เฮลิกา-โฮร์น. “มองพุทธศาสนาด้วยสองตาเปิด ความเชื่อและการปฏิบัติของสันติอโศก”. กรุงเทพฯ : ฟ้าอภัย, 2529.

1.3 ขั้นตอนการเข้าเป็นสมาชิกชาวอโศก

จากการวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่เรียกตนเองว่าเป็นชาวอโศกหรือถูกเรียกว่าชาวอโศก ต้องเป็นผู้ที่ศึกษาปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยการถือศีล ละอบายมุขอย่างเคร่งครัด¹³ ข้อปฏิบัติที่เด่นชัด คือ การรับประทานอาหารมังสวิวัตติ ลดละสิ่งเสพยาเสพติด มีการ "คบคุ่น" (การสนทนา) กับ "หมู่กลุ่ม" (กลุ่มสมาชิก) พอสสมควร และร่วมกันทำงานด้านศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติดังกล่าว ไม่จำเป็นว่าจะต้องอยู่ในบริเวณพุทธสถานเท่านั้น ผู้ที่อยู่ห่างไกลหากถือวัตรปฏิบัติตนเช่นเดียวกัน ก็นับว่าเป็นชาวอโศกด้วย ดังนั้น ชาวอโศกจึงมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ บางจังหวัดก็มีการตั้งเป็นกลุ่มเป็นชมรมขึ้น เพื่อการ "พบปะ" (การสนทนา) พุทธคุณธรรมะ และร่วมมือกันสร้างสรรงานเพื่อสังคม

การรวมตัวของชาวอโศกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด ไม่ว่าจะเป็นพระหรือฆราวาส ทุกคนต่างมีวัตถุประสงค์ที่ตรงกันประการหลัก คือ การถือศีลและปฏิบัติตนให้อยู่ในทำนองครองธรรม สิ่งที่พวกเขายึดเป็นแนวทางปฏิบัติ คือ พระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกชาวอโศกนั้น สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ สมาชิกชาวอโศกที่ต้องการบวชเป็นสมณะหรือสิกขมาตุ และสมาชิกผู้ปฏิบัติธรรม

นักบวชของอโศกมีทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ฝ่ายชายเมื่อบวชเป็นสงฆ์ของพระพุทธศาสนาจะปฏิบัติตามศีลตามวินัยที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ถือศีล 10 ระดับจุลศีล มัชฌิมศีล มหาศีล และปาฏิโมกข์ทุทเทส (พระวินัย 227 ข้อ) อย่างเคร่งครัด¹⁴

ชาวอโศกคนใดก็ตามที่ปรารถนาจะบวชในนิกายนี้ จะต้องค่อยๆ เพิ่มระดับความก้าวหน้าตามรูปแบบของกลุ่มสันติอโศกนั้น ต้องเริ่มด้วยการสมัครเข้าเป็น "อาคันตุกะจร" (สมาชิกชั่วคราว)¹⁵

¹¹⁻¹³ มาเรีย-เลนา เฮลิกา-โฮร์น. "มองพุทธศาสนาด้วยสองตาเปิด ความเชื่อและการปฏิบัติของสันติอโศก". กรุงเทพฯ : ฟ้าอภัย, 2529.

อาศัยอยู่ในเขตพุทธสถานสันตือโคก พุทธสถานปฐมโคก และพุทธสถานศรีชะอโคก โดยมีที่พักของชาวอโคกทั้งชายและหญิง

จากการสนทนา ผู้วิจัยพบว่า อาคันตุกะจะจะสามารถต่อการพักในวัดของตนได้ทุก 7 วัน โดยการขอ "วิกัปปี" (การขออนุญาตพักในพุทธสถาน) จากสมณะโพธิรักษ์หรือสมณะที่แสดงธรรมในวันนั้น สำหรับอาคันตุกะฝ่ายหญิงมักจะขออนุญาตอยู่ต่อจากสิกขมาตุ และตลอดระยะเวลาที่อาคันตุกะพักอยู่ในเขตพุทธสถานนั้น อาคันตุกะจะต้องถือศีลและรับประทานอาหารมังสวิริติ

แต่ละคนทั้งชายและหญิง ควรขอเป็นอาคันตุกะก่อน อย่างน้อย 3 เดือน ก่อนที่จะสมัครเป็นอาคันตุกะประจำ (สมาชิกประจำ) และอาคันตุกะประจำก็ต้องขอ "วิกัปปี" ทุก 7 วันของการพัก¹⁶ เช่นเดียวกับอาคันตุกะจร อาคันตุกะประจำต้องถือศีลและรับประทานอาหารมังสวิริติด้วยเช่นเดียวกัน แต่ละคนจะอยู่ในฐานะอาคันตุกะประจำ อย่างน้อย 6 เดือน ก่อนที่จะขอสมัครเป็นนักบวชของชาวอโคก

การบวชเป็นนักบวชชาวอโคกมีขั้นตอนต่างๆ ซึ่งเป็นไปเพื่อการฝึกฝน การขัดเกลา และการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกของสงฆ์อย่างเคร่งครัด¹⁷ ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การปฏิบัติธรรมกับหมู่คณะของชาวอโคก โดยการสมาทานรักษาศีล 8 ฝ่ายชายเรียกว่า "อารามิก" (คนวัดชาย) ฝ่ายหญิงเรียกว่า "อารามิกา" (คนวัดหญิง) อย่างน้อย 1 ปี 6 เดือน ก่อนที่จะสมัครเป็นผู้เตรียมบวช (ปะ)

ขั้นที่ 2 การขอเปลี่ยนฐานะจาก "อารามิก" และ "อารามิกา" มาเป็น "ปะ" (ผู้เตรียมบวช) อันย่อมาจากคำว่า "ปฏิบัติ" โดย "อารามิก" และ "อารามิกา" จะต้องอยู่ในฐานะปะอีกอย่างน้อย 4 เดือน สำหรับปะชาย และ 6 เดือน สำหรับปะหญิง

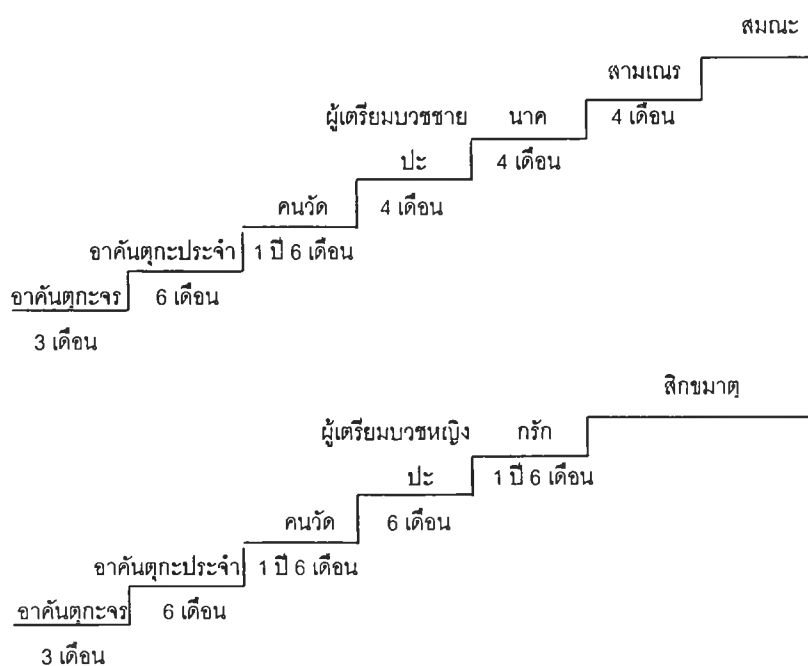
¹⁶ มาเรีย-เลนา เฮลิกา-โฮร์น. "มองพุทธศาสนาด้วยสองตาเปิด ความเชื่อและการปฏิบัติของสันตือโคก". กรุงเทพฯ : ฟ้าวภัย, 2529.

¹⁷ สุนัย เศรษฐบุญสร้าง. "การประยุกต์แนวความคิด เรื่อง เกมภาษาของวิตเกินสไตน์ในการอธิบายเรื่องของความหมายในภาษาศาสตร์ ศึกษาเฉพาะกรณีภาษาของสำนักสันตือโคก". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ขั้นที่ 3 การขอเปลี่ยนฐานะขึ้นเป็นผู้เตรียมบวช เรียกว่า “นาค” สำหรับฝ่ายชาย และ “กรั๊ก” สำหรับฝ่ายหญิง ในฐานะนี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องโกนศีรษะ และแต่งเครื่องแบบเสื้อขาวขลิบน้ำตาลสำหรับนาค และหมสไบสีน้ำตาลสำหรับกรั๊ก ผู้เป็นนาคจะอยู่ในฐานะนี้นานประมาณ 4 เดือน ส่วนกรั๊ก ประมาณ 1 ปี 6 เดือน

ขั้นที่ 4 การขอเลื่อนฐานะจากนาคเป็นสมณูเทศ และกรั๊กเป็นสิกขมาตุ สมทานศีล 10 สมณูเทศจะอยู่ในฐานะนี้ประมาณ 4 เดือน จึงขอเลื่อนฐานะอุปสมบทเป็นพระภิกษุหรือสมณพราหมณ์ ส่วนฝ่ายหญิง การมีฐานะเป็นสิกขมาตุถือเป็นสูงสุด

การเลื่อนฐานะตั้งแต่ “ปะ” ขึ้นไปเป็น “นาค” จนถึงการเป็นพระ “ภิกษุ” จะต้องแจ้งความจำนงต่ออุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์จะนำเข้าคณะสงฆ์ เพื่อขอให้พิจารณาและลงมติ ต่อมาเมื่อมติสงฆ์เห็นพ้องต้องกันเป็นเอกฉันท์จึงจะเลื่อนฐานะขึ้นได้ ดังนั้น การบวชจึงเป็นการบวชโดยมติสงฆ์ และคณะสงฆ์เป็นผู้บวชให้ หากคณะสงฆ์พิจารณาแล้วยังไม่เห็นควรให้เลื่อนฐานะ ก็ต้องอยู่ในฐานะเดิมต่อไปอีกตามระยะเวลาที่หมู่สงฆ์จะกำหนด การรับรองสถานภาพของภิกษุใหม่เข้ามาเป็นสมาชิกของสงฆ์นั้น เป็นอำนาจของคณะสงฆ์ตั้งแต่ 10 รูปขึ้นไป มิใช่เป็นอำนาจของตัวอุปัชฌาย์

การก้าวหน้าของชาวอโศก

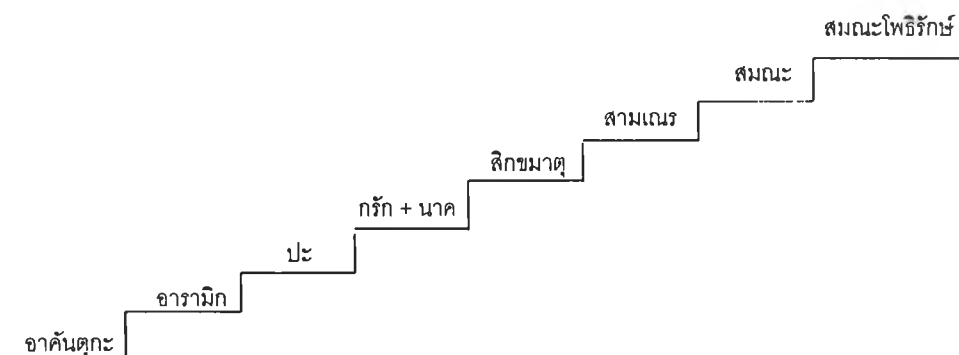
1.4 ลำดับชั้นในกลุ่มสันตติโคศก

จากการวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบของลำดับชั้นของกลุ่มสันตติโคศกเป็นไปตามรูปแบบของสังคมไทยภายนอก และของวัดในพระพุทธศาสนากระแสหลัก¹⁸

จากการสังเกต พบว่า ก่อนการแสดงธรรมทุกครั้ง ขรวาสาจะกราบสมณะที่เป็นประธาน จากนั้นจึงกราบหมู่สมณะ และสุดท้ายก็กราบสิกขมาตุ เมื่อเสร็จการฟังธรรมแล้ว ขรวาสาทั้งหมดจะแสดงคารวะอีกครั้งในรูปแบบเดิม

ขรวาสาจะแสดงคารวะต่อทั้งสมณะและสิกขมาตุ เมื่อใดที่ต้องการปรึกษา ขรวาสาจะนั่งบนพื้นต่อหน้าสมณะหรือสิกขมาตุ ขณะที่พูดกับสมณะหรือสิกขมาตุ ขรวาสาทั้งหมดจะต้องพนมมือไหว้ตลอดเวลา สิกขมาตุเองก็ต้องทำเช่นนี้เหมือนกันเมื่อพูดกับสมณะ

ในระหว่างการฟังธรรม สมณะจะนั่งเบาะหน้าเวทียกพื้น และสิกขมาตุจะนั่งด้านข้างเวทียกพื้นที่ต่ำกว่าของสมณะเล็กน้อย ผู้เตรียมบวชฝ่ายหญิงจะนั่งบนพื้นถัดจากสิกขมาตุ ผู้เตรียมบวชฝ่ายชายก็จะนั่งบนพื้นถัดจากสมณะ ส่วนขรวาสาจะนั่งกระจายบนพื้นโดยไม่มีรูปแบบเป็นระเบียบโดยเฉพาะ

ลำดับชั้นในกลุ่มสันตติโคศก

¹⁸ มาเรีย-เลนา เฮลิกา-โฮร์น. "มองพุทธศาสนาด้วยสองตาเปิด ความเชื่อและการปฏิบัติของสันตติโคศก". กรุงเทพฯ : พื้อภัย, 2529.

1.5 กิจกรรมของกลุ่มสันตติอโศก

จากการวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกเริ่มกิจกรรมขึ้นแรก คือ การออกหนังสือรายคาบ ชื่อว่า “อโศก” เพื่อเผยแพร่ธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นของงานด้านศาสนาของชาวอโศกที่เผยแพร่เติบโตมาจนทุกวันนี้¹⁹

เมื่อชาวอโศกตัดสินใจร่วมกันก่อตั้ง “เครือข่ายชุมชนชาวอโศก” ให้เป็นรูปเป็นร่างขึ้นนั้น คณะกรรมการกลางของเครือข่ายชุมชนชาวอโศก โดยมีสมณะไพริริกษ์เป็นแกนนำ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเครือข่ายได้ดำเนินการโดยใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเชื่อมญาติธรรมกลุ่มต่างๆ ทั่วประเทศเข้าด้วยกัน เพื่อการจัดตั้งเครือข่ายชุมชนชาวอโศก

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า การก่อตั้งเครือข่ายของกลุ่มสันตติอโศกขึ้นมานั้น เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลของชาวอโศกทั่วประเทศ โดยชาวอโศกใช้การประชุมเป็นช่องทางในการรายงานความเคลื่อนไหว และการแก้ปัญหาต่างๆ ของเครือข่าย ซึ่งจัดขึ้นตาม “งานบุญประเพณีต่างๆ” (การประชุมของกลุ่มสันตติอโศกในวันสำคัญทางศาสนา) ของชาวอโศก ซึ่งปีหนึ่งมี 5 ครั้ง ได้แก่ งานปีใหม่ งานพุทธาภิเษก งานปลุกเสก งานอโศกรำลึก และงานมหาปวารณา โดยแต่ละกลุ่มต้องส่งแกนนำกลุ่มหรือตัวแทนกลุ่มเข้าประชุมทุกครั้ง

“...เราจะประชุมกันตามงานของชาวอโศก ในงานปีใหม่ งานพุทธาภิเษก งานปลุกเสก งานอโศกรำลึก งานมหาปวารณา โดยจะเป็นการประชุมของตัวแทนแต่ละกลุ่มจากจังหวัดต่างๆ”

(คุณศิริ ดิรัตนา, เลขาธิการ เครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

¹⁹ ธีัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. “โครงสร้างอำนาจชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนชาวอโศก”. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนบริหารศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2536.

ชาวอโศกมีการจัดประชุมเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกขึ้น ในงานปีใหม่ ณ พุทธสถานปฐมอโศก ในปี พ.ศ. 2541 การประชุมเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกในครั้งนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการคัดเลือกคณะกรรมการกลางของเครือข่าย ซึ่งคณะกรรมการกลางของเครือข่ายที่ได้รับการคัดเลือกมานั้น²⁰ ได้แก่

นายศิริ	ดิรัตนา	เป็น เลขานุการ
นายแซมดิน	เลิศบุศย์	เป็น รองเลขานุการ
นายแต่ธรรม	คณิงส์ตย์ธรรม	เป็น นายทะเบียน
น.ส.เปรมจิตร	กิริติทวีสุข	เป็น เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล
น.ส.แรงอารี	เกษมณี	เป็น เหม่ญญิก

“...ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา”

“...หลังจากนั้น ในงานปีใหม่ที่ราชธานีอโศก ได้มีการประชุมและคัดเลือกคณะกรรมการกลางของเครือข่าย ผมเข้ามาทำงานเป็นคนแรกในตำแหน่งเลขานุการเครือข่าย และคุณแซมดินได้รับคัดเลือกเป็นรองเลขานุการเครือข่าย โดยยังมีไม่มีประธานเครือข่าย”

(คุณศิริ ดิรัตนา, เลขานุการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า คณะกรรมการกลางของเครือข่ายชุมชนชาวอโศก ซึ่งได้แก่ คุณศิริ ดิรัตนา, คุณแซมดิน เลิศบุศย์, คุณแรงอารี เกษมณี และคุณแต่ธรรม คณิงส์ตย์ธรรม ได้ร่วมกันสร้างกระแสเครือข่ายให้เกิดขึ้นในหมู่ชาวอโศก เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ชาวอโศกเกิดการรวมตัวกัน และเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายทุกครั้งที่มีการประชุมเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก โดยมีสมณะโพธิรักษ์เป็นแกนนำ และกำหนดการประชุมเครือข่ายขึ้นในงานบุญประเพณีต่างๆ ของชาวอโศก ซึ่งปีหนึ่งมี 5 ครั้ง ได้แก่ งานปีใหม่ งานพุทธาภิเษก งานปลุกเสก งานอโศกรำลึก และงานมหาปวารณา

²⁰ ---, “หนังสือเครือข่ายชุมชนชาวอโศก”. กรุงเทพฯ : 2543.

“...ทุกครั้งที่มีการประชุม เราจะสร้างกระแสให้ชาวอโศกเข้ากลุ่มให้ได้ และ พ่อท่านฯ ก็ช่วยประกาศในที่ประชุมด้วย เราจึงได้สมาชิกชาวอโศกในเบื้องต้น 5,000 คนที่สามารถเรียกมาได้”

“...และมีการตกลงกันว่าจะมีการนัดประชุมเครือข่ายทุกๆ ครั้งที่มีการประชุมของชาวอโศก”

(คุณศิริ ดิรัตน์นา, เลขาธิการ เครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

หลังจากนั้น ชาวอโศกได้มีการประชุมเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกขึ้นอีกในงานปลูกเสก ณ พุทธสถานศิระะอโศก จังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2542 การประชุมเครือข่ายชุมชนชาวอโศก ของกลุ่มสันติอโศกในครั้งนั้น ได้มีการคัดเลือกประธานเครือข่ายและรองประธานเครือข่าย รวมทั้ง การคัดเลือกนายทะเบียนและเหรัญญิกขึ้นใหม่ แทน นายแต่ธรรม คณิงส์ตย์ธรรม และนางสาว แรง อารี เกษมณี ซึ่งขอลาออกจากตำแหน่ง คณะกรรมการกลางของเครือข่ายที่เพิ่มขึ้นมา ได้แก่

ดร.ขวัญดี	อัครวฑฒิชัย	เป็น ประธานเครือข่าย
นายธำรงค์	แสงสุริยจันทร์	เป็น รองประธานเครือข่าย
น.ส.ลัดดา	ปิยะวงศ์รุ่งเรือง	เป็น นายทะเบียน
น.ส.แรงอารี	เกษมณี	ซึ่งเป็นเหรัญญิก เพิ่มหน้าที่เก็บข้อมูล

“...ต่อมาจึงมีการเลือก ดร.ขวัญดี อัครวฑฒิชัย ขึ้นเป็นประธานของเครือข่าย”

(คุณศิริ ดิรัตน์นา, เลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

นอกจากนี้แล้ว ชาวอโศกยังใช้เวทีการประชุมเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก เพื่อการเผยแพร่ ความรู้ต่างๆ เช่น การทำสบู่, การเพาะเห็ด และการนวด เป็นต้น หลังการประชุมเครือข่ายชุมชน ชาวอโศกทุกครั้ง ในงานพุทธาภิเษกสุดยอดปาฏิหาริย์ ที่พุทธสถานศาลีอโศก จังหวัดนครสวรรค์ และงานปลูกเสกพระแท่น ของชาวพุทธ ที่พุทธสถานศิระะอโศก จังหวัดศรีสะเกษ

“...งานปลูกเสก งานพุทธาภิเษก จะมีการเผยแพร่วิธีการต่างๆ เช่น การ
สาธิตทำบุญ วิธีการประหยัดไฟ ทำเกลือ ยาหม่อง การทำเห็ด การนวด”

(คุณศิริ ตีรัตน์, เลขานุการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...การอบรมธรรม โดยปีหนึ่งจะจัด 2 ครั้ง จัดประชุมในเดือนกุมภาพันธ์
ในงานพุทธาภิเษกสุดยอดปาฏิหาริย์ ที่อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ และ
งานปลูกเสก ที่อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยที่สมาชิกจากทั่ว
ประเทศจะมารวมตัวกันปฏิบัติธรรม และจัดการประชุมชาวเครือข่ายสันติอโศก
ขึ้น โดยมีพ่อท่านฯ เป็นประธานในที่ประชุม”

“...เราจะมีการจัดอบรม การให้ความรู้เรื่องกสิกรรมธรรมชาติ การผลิตยา
สมุนไพร สมุนไพร ผักปลอด ไร้เอง”

(คุณแว้วฟ้า นาวาบุญนิยม, ผู้จัดการร้านธรรมทัศน์สมาคม)

2. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับอัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศก

สำหรับการนำเสนออัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศกสู่สาธารณชนนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอนำเสนอ
ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับอัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศก โดยแยกประเภทของอัตตลักษณ์ต่างๆ ดังนี้

- 2.1 อัตตลักษณ์ระดับบุคคล ซึ่งประกอบด้วยอัตตลักษณ์ภายในบุคคล และอัตตลักษณ์
ภายนอกบุคคล
- 2.2 อัตตลักษณ์ระดับกลุ่ม ซึ่งได้แก่ ฐกิจระบบบุญนิยม และงานบุญประเพณี

2.1 อัตตลักษณ์ระดับบุคคล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า อัตตลักษณ์ระดับบุคคลของชาวอโศกนั้น สามารถจำแนก
ออกได้เป็น 2 ประเภท คือ อัตตลักษณ์ภายในบุคคล และอัตตลักษณ์ภายนอกบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 อัตตลักษณ์ภายในบุคคล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า อัตตลักษณ์ระดับบุคคลของชาวอโศก ที่เป็นอัตตลักษณ์ภายในบุคคลนั้น ประกอบไปด้วยเรื่องการรักษาศีล การลดละอบายมุข และการรับประทานมังสวิรัตติ รวมทั้งอุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของชาวอโศกด้วย

จากการวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า แนวทางหลักที่ผู้เข้าไปปฏิบัติธรรมในสำนักอโศกมักได้รับมาเป็นอันดับแรก คือ การถือศีลอย่างเคร่งครัด²¹ นับตั้งแต่ศีล 5 ศีล 8 และศีล 10 ซึ่งผลให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติตามมา คือ การลดละการเสพย์ การใช้ และการติดสิ่งต่างๆ อันเป็นเหตุแห่งอบายมุขทั้งปวง การปฏิบัติจริง ผู้ปฏิบัติก็พบความร่มเย็น ความเบาสบายได้จริง เกิดการพ้นทุกข์ในระดับต่างๆ มีโอกาสนึกถึงผู้อื่น เกิดความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น สามารถเสียสละเพื่อผู้อื่นได้มากน้อยตามภูมิธรรมของแต่ละคน²²

จากการสัมภาษณ์และการสนทนา ผู้วิจัยพบว่า การถือศีล 5 การลดละอบายมุข และการรับประทานมังสวิรัตติ เป็นลักษณะเบื้องต้นของชาวอโศก เนื่องจากชาวอโศกส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติธรรมที่เสื่อมใสการแสดงธรรมของสมณะโพธิรักษ์ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการลดละการบริโภคและอุปโภคสิ่งฟุ่มเฟือยต่างๆ และเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวอโศกอีกด้วย

“...ชาวอโศกเป็นผู้ที่ปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ไม่กินเนื้อสัตว์ หรือกินมังสวิรัตติ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่สุด”

(คุณศิริ ดิรัตนา, เลขานุการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...การถือศีล 5 ละอบายมุข การปฏิบัติธรรมเป็นเรื่องของจิตวิญญาณ”

(อารามิการวงษ์ ชาวหินฟ้า, ปฏิคมชุมชนสันตินาค)

²¹⁻¹⁹ ัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. “โครงสร้างอำนาจชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนชาวอโศก”. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนบริหารศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2536.

“...ตอนเป็นญาติธรรม ถือศีล 5 แต่ตอนที่เข้ามาช่วงแรกถือศีล 8”

(คุณฟังฝน จังคสิริ, ครูใหญ่โรงเรียนสัมมาสิกขาสันติอโศก)

“...กินมังสวิรัต กินน้อยใช้น้อย ถือศีล 5 ละอบายมุข”

(คุณแววฟ้า นาวาบุญนิยม, ผู้จัดการร้านธรรมทัศน์สมาคม)

“...กลุ่มญาติธรรม อย่างน้อยต้องถือศีล 5 และกินมังสวิรัต”

(สิกขมาตุมาลินี โภคาพันธ์)

“...ก่อนมาถือศีล เราต้องเลิกอบายมุข หลังจากนั้นจึงรับประทานอาหารมังสวิรัต ซึ่งเป็นหลัก”

“...บุคลิกของชาวอโศกจะต้องเป็นผู้มีศีล”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...เปลี่ยนแปลงตัวเองอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มปฏิบัติจากศีล 5 ก่อน และดูว่าศีลข้อใดเราทำไม่ได้ แสดงว่ากิเลสเราไม่สามารถผ่านศีลข้อนั้นได้ เราจะหาเหตุผลที่ทำให้เราละเมิดศีล ถ้าเราปฏิบัติได้แล้วเราจึงปฏิบัติศีล 8 ต่อไป”

“...ส่วนมากอยู่ในพุทธสถาน ทำให้เราไม่ต้องไปเที่ยวเตร่ สิ่งต่างๆ ที่เป็นอบายมุขเราก็งัด เช่น การดูหนัง”

(คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

นอกจากนี้ ชาวอโศกยังมีการดำเนินชีวิต โดยอุดมการณ์ร่วมกันว่า 'ลด ละ ขยับ กล้าจน ทนเสียดสี หนีสะสม นิยมสร้างสรร และไปสู่จุดมุ่งหมาย คือ สวรรค์นิพาน' ซึ่งวิถีชีวิตของชาวอโศกนั้นเป็นการฝึกขัดเกลาตนเอง เพื่อการดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น

“...ชาวอโศกมีลักษณะของการที่เราเป็นคนที่ลด ละ เป็นคนที่มักน้อย เป็นคนไม่เอาเปรียบใคร และเป็นคนที่พึ่งตนเอง”

“... และเรามีอุดมการณ์ร่วมๆ กันว่า ลด ละ ชยัน กล้าจน ทนเสียดสี หนีสะสม นิยมสร้างสรรค์ และไปสู่จุดมุ่งหมาย คือ สวรรค์นิพพาน”

(อารามิการวงข้าว ชาวหินฟ้า, ปฏิคมชุมชนสันตินาคร)

“...การดำเนินชีวิตของชาวอโศก จะลด ละ ชยัน กล้าจน ทนเสียดสี หนีสะสม นิยมสร้างสรรค์ สวรรค์นิพพาน”

“...ลด ละ คือ การลด ละ เลิก สิ่งที่ไม่ดีออกไปก่อน มาที่นี่จะถูกล้างสมอง และต้องชยันถึงจะเป็นชาวอโศก”

“...กล้าจน มาที่นี่แล้ว อาจมีชื่อเป็นเจ้าของเงิน แต่เงินที่ได้ต้องเป็นของส่วนกลาง”

“...ทนเสียดสี จะต้องทนต่อโลกภายนอกที่ว่าเราบ้า เราจะต้องอดทนได้ แต่เราต้องรู้ว่า เราทำอะไร ทำเพื่อใคร ชุมชน ตนเองได้ประโยชน์ เราก็กทำ”

“...หนีสะสม ตัวเราเองจะค่อยๆ หมด เราเคยมีสมบัติอะไรจะค่อยๆ หมดไป”

“...แต่นิยมสร้างสรรค์ อะไรที่เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ เราจะทำ เราลดกิเลสลงได้มากๆ จนกิเลสหมด ก็ไปบวชหรือไปสู่นิพพาน”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

2.1.2 อัตลักษณ์ภายนอกบุคคล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า อัตลักษณ์ระดับบุคคลของชาวอโศก ที่เป็นอัตลักษณ์ภายนอก ซึ่งสาธารณชนสามารถสังเกตเห็นได้ง่ายนั้น ประกอบไปด้วยเรื่องการแต่งกาย และการตั้งชื่อของชาวอโศก

จากการสัมภาษณ์และการสนทนา ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ดั้งนั้นชาวอโศกจึงสวมเสื้อผ้าที่เรียบง่าย สีสันไม่ฉูดฉาด ตัดผมสั้น และไม่สวมรองเท้า โดยการแต่งกายของชาวอโศกนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงออกถึงความเป็นไทย และการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายของชาวอโศก

“...เริ่มแรกใส่เสื้อมอฮ่อม ไม่ใส่รองเท้า ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทย โดยมีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมไทย”

(คุณศิริ ดิรัตน์นา, เลขานุการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...การแต่งตัวก็แบบไทยๆ ใช้ะไรก็แบบไทยๆ”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขานุการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...แต่งตัวมอซอ ไม่สวมรองเท้า ตัดผมสั้น”

“...เกิดจากการต้องการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย จึงใส่ชุดไทย เพื่อดำรงเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยใส่ผ้าถุง ใส่เสื้อมอฮ่อม ใส่เสื้อคอกลมแขนกระบอก”

“...การใส่ชุดสีน้ำเงิน ทำให้สามารถทำงานได้โดยไม่ต้องกลัวเสื้อผ้าสกปรก แม้แต่นักเรียนก็ใส่ชุดไทยๆ รวมทั้งชาวอโศก และคนวัดด้วย”

(คุณแว้วฟ้า นาวาบุญนิยม, ผู้จัดการร้านธรรมทัศน์สมาคม)

“...เราแต่งกายแบบเรียบๆ ง่ายๆ สีมืดๆ ไม่จำเป็นว่าต้องเป็นสีน้ำเงิน หรือต้องเป็นเสื้อม่อฮ่อม สีอะไรก็ได้ สีที่ไม่ต้องไปวุ่นวายกับมันมาก เช่น สีเทา สีเขียว น้ำเงิน ดำ”

(อารามิการวงข้าว ชาวหินฟ้า, ปฏิคมชุมชนสันตินาคร)

“...การแต่งตัว ต้องเริ่มตั้งแต่ตัดผมเกรียน ไม่ใส่รองเท้า แต่งชุดม่อฮ่อม เจดขาวหรือดำ ผู้หญิงจะใส่ผ้าถุง ตัดผมสั้น ผู้ชายตัดผมเกรียน สวมกางเกงขาก๊วย”

“...การที่ไม่ใส่รองเท้า เพราะว่าเป็นการดำเนินตามพระพุทธเจ้าที่เดินด้วยพระบาทเปล่า”

“...การแต่งตัวเรียบง่าย เป็นการลดภาระ โดยผมมีเสื้อผ้าไม่เกิน 3 ชุด ไม่ต้องรีด ผู้หญิงไม่ต้องแต่งหน้า ซึ่งเป็นการเบาภาระ และการที่แต่งตัวแบบนี้ คนที่เข้ามาดูส่วนใหญ่จะถูก ไม่ให้ความสนใจ และไม่เกิดการต่อต้านทำให้เราทำงานได้สะดวก เป็นการสร้างให้สังคมมีความเจริญทางด้านศีลธรรม มีความอบอุ่น ลดละไม่ให้เกิดความเดือดร้อน โดยที่มีสมณะท่านๆ เป็นผู้ริเริ่ม”

(คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

“...การถอดรองเท้า สวมเสื้อม่อฮ่อม ม่อฮ่อม แต่ต้องไม่เป็นสีแดง สีเหลือง สีส้ม สีชมพู หรือสีฉูดฉาด ต้องเป็นสีน้ำเงิน สีเทา”

“...การถอดรองเท้าจะทำให้มีสติ เพราะจะได้ดูพื้น จะได้มีสติในการควบคุมตัวเองให้มีการสำรวมในการเดิน”

(คุณติดดิน นาวาบุญนิยม, ประธานพรรคเพื่อฟ้าดิน เขต 10)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ชาวอโศกมีการเปลี่ยนชื่อ จากชื่อเดิมเป็นชื่อใหม่ ซึ่งเป็นชื่อไทย โดยมีสมณะโพธิรักษ์เป็นคนตั้งชื่อใหม่ และมีการไปทำเรื่องขอเปลี่ยนชื่อที่สำนักงานเขต ซึ่งการเปลี่ยนชื่อของชาวอโศกนี้เป็นเครื่องกำหนดทิศทางชีวิตของชาวอโศก ที่แสดงออกถึงความตั้งใจของชาวอโศกในการประพฤติปฏิบัติตามแนวคำสอนของสมณะโพธิรักษ์ และการสร้างสรรค์งานที่เป็นประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม

“...การเปลี่ยนชื่อเป็นชื่อไทยๆ เป็นลักษณะของการนิยมไทย”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...เดิมชื่อสมชาย เรือตรีสมชาย เลิศบุศย์ ขอให้พ่อท่านตั้งให้ การเปลี่ยนชื่อ มันก็เหมือนกับที่เราจะตั้งใจ มันไม่เป็นเชิงค่านิยมนะ แต่มันเป็นความตั้งใจว่า เราเคารพ เรานูชา และเราศรัทธาที่เรามาได้ดี เพราะพ่อท่านเป็นผู้อบรมสั่งสอน เมื่อถึงวาระหนึ่งที่เรามั่นใจว่า ทิศทางนี้เป็นทิศทางที่ถูกต้องแล้ว คิดว่าน่าจะมาให้มันเต็มตัว”

“...ชื่อก็เลยเปลี่ยนเป็นชื่อแบบไทยๆ ชื่อแซมดินนะ พ่อท่านฯ ตั้งให้”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...การเปลี่ยนชื่อจะเป็นเอกลักษณ์ของชาวอโศก แต่ละคนมาจากแต่ละที่ต่างบ้าน ต่างเมือง ต่างครอบครัว มาจากที่ต่างๆ กัน แต่ละคนจะมีชื่อทางโลกีย์ (ทางโลก) ซึ่งพ่อแม่ตั้งให้เรา”

“...แต่เมื่อเราเข้ามาในโลกุตระ เราจึงเปลี่ยนชื่อที่เป็นชื่อไทย เราจะไม่เปลี่ยนเป็นบาลีหรือสันสกฤต ซึ่งจะต้องแปลอีกทีหนึ่ง เราจึงใช้ชื่อไทยๆ ซึ่งเป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์ไทย อย่างผมชื่อ ‘เพชรเพลิงธรรม’ หมายถึง การทำให้เราเพ่งเพียรกำจัดกิเลส จนทำให้เราตั้งมั่นบริสุทธิ์แข็งแกร่งเหมือนกับเพชร”

(คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

“...ตอนเปลี่ยนชื่อ นึกถึงคุณพ่อที่ตั้งชื่อให้ ชื่อก่อนชื่อ จินตนา แปลว่า ความฝัน เพราะคุณแม่มีเราตอนอายุ 45 ปี พอจะเปลี่ยนชื่อ เราไม่ได้คิดหลบหลู่พ่อแม่ แต่จะทำความดีมากขึ้น จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “ฟังฝน” ซึ่งแปลว่า ฟังธรรมและปฏิบัติตามพระธรรมะคำสอน ซึ่งมีค่ามาก รู้สึกทราบซึ่งพ่อท่านที่ให้กำเนิด และพ่อท่านตั้งชื่อให้”

(คุณฟังฝน จังคสิริ, ครูใหญ่โรงเรียนสัมมาสิกขาสันตือโคก)

“...ชื่อพลอยไพร่ พ่อท่านตั้งให้ ชื่อเดิม ‘ทองสุข’ นามสกุลก็ใช้ของใหม่”

“...นามสกุลที่มี อโคกตระกูล ชาวหินฟ้า นาวานุญนิยม มีหลายนามสกุล พี่เลือกชาวหินฟ้าซึ่งเป็นของพ่อท่าน พี่ชอบความเป็นป่าเขา พ่อท่านเลือกชื่อให้พลอยไพร่เอาใหม่ เลือกชื่อเสร็จ พี่ก็ไปขอเปลี่ยนชื่อ เปลี่ยนนามสกุล”

(คุณพลอยไพร่ ชาวหินฟ้า, ผู้จัดการบริษัท ขอขอบคุณ จำกัด)

2.2 อัดตลัษณ์ระดับกลุ่ม

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า อัดตลัษณ์ระดับกลุ่มของชาวอโคกนั้น ประกอบไปด้วยเรื่อง การประกอบธุรกิจตามแนวความคิดระบบบุญนิยม และงานบุญประเพณีของชาวอโคก

2.2.1 การประกอบธุรกิจตามแนวความคิดระบบบุญนิยม

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตของชาวอโคกนั้นมีแนวความคิดระบบบุญนิยมเป็นเครื่องนำพา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพาณิชย์ การศึกษา เศรษฐศาสตร์ หรือสังคม ทุกอย่างล้วนเป็นบุญนิยมทั้งสิ้น การประกอบธุรกิจตามแนวความคิดระบบบุญนิยมนั้นเป็นรูปแบบการค้าของชาวอโคก

“...มันเป็นบุญนิยมไปโดยอัตโนมัติ เพราะคำว่า “บุญ” คือ การลด การละ และการเสียสละ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่า ‘ทุนนิยม’ ”

“...กิจการร้านค้าทั้งหมด เป็นพาณิชย์ระบบบุญนิยม”

(อารามิการวงข้าว ชาวหินฟ้า, ปฐมชุมชนสันตินาคร)

จากการวิจัยเอกสารทางอินเทอร์เน็ตและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า ตัวแบบของธุรกิจตามแนวความคิดระบบบุญนิยมนั้น ได้เริ่มคลี่คลายปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมและพิสูจน์ยืนยันถึงความเป็นไปได้ เมื่อบริษัท พลังบุญ จำกัด ได้ถือกำเนิดขึ้นด้วยทุนจดทะเบียน 5 ล้านบาท จากการดึงเอา “มูลค่าส่วนเกิน” ที่หมุนเวียนอยู่ในระบบทุนนิยมเข้ามาสู่ระบบบุญนิยมของกลุ่มชาวพุทธจำนวนหนึ่ง ที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ปฏิบัติธรรม

“...กลุ่มพลังบุญ เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มญาติธรรม ตามแนวความคิดของสมณะโพธิรักษ์ ให้มีการค้าแบบบุญนิยมเป็นตัวอย่าง”

(คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

จากการสนทนา ผู้วิจัยพบว่า บริษัท พลังบุญ จำกัด ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2530 โดยทุนจดทะเบียน 5 ล้านบาท มีคณะกรรมการ 22 คน โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การจัดจำหน่ายสินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค อาหารสด และอาหารแห้ง ฯลฯ

โครงสร้างการบริหารงานของบริษัทประกอบด้วย ผู้จัดการ 1 ตำแหน่ง และพนักงานอื่นๆ ได้แก่ รองผู้จัดการ ฝ่ายขาย ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายการคลังสินค้า ฝ่ายบัญชีและการเงิน ฝ่ายบุคคล ฝ่ายธุรการ ฝ่ายจัดส่งสินค้า พนักงานต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ พนักงานประจำ และอาสาสมัคร

ชาวอโศกมีการประกอบธุรกิจการค้าตามแนวความคิดระบบบุญนิยม ทั้งการค้าปลีกและการค้าส่ง ผลิตภัณฑ์ของชาวอโศกนั้นเป็นสินค้าอุปโภคและบริโภคจากธรรมชาติที่เน้นคุณภาพการรักษาสิ่งแวดล้อม และจำหน่ายราคาถูกกว่าท้องตลาด

“...เป็นพาณิชย์นิยม ที่ดำเนินนโยบายตามหลักนิยม คือ ราคาสินค้า ต้องถูกลงเรื่อยๆ จนถึงการแจกฟรี”

“...เป้าหมายของเราครั้งแรกเราจะขายสินค้าโดยให้ราคาต่ำกว่าท้องตลาด เมื่อเราเจริญขึ้นเราจะลดราคาลง ถ้าเราครบวงจร เราผลิตได้เองสินค้าจะถูกลงเรื่อยๆ จนถึงเป้าหมาย คือ ขายในราคาต่ำกว่าท้องตลาด ขายเท่าราคาทุน ขายต่ำกว่าทุน และแจกฟรี”

(คุณเพชรเพ็ญธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

“... มีสินค้าหลากหลาย แต่เป็นสินค้าที่ชาวอโศกทำ”

“...เราขายสินค้าให้ถูกกว่าท้องตลาด”

(คุณพลอยไพโร ชาวหินฟ้า, ผู้จัดการบริษัท ขอบคุณ จำกัด)

“...สินค้าจะเน้นคุณภาพและธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภค”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...เราจะขายสินค้าโดยให้ราคาต่ำกว่าท้องตลาด”

(คุณศิริ ดิรัตน์, เลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...ราคาสินค้าจะต้องถูกลงเรื่อยๆ จนถึงการแจกฟรี ซึ่งเป็นเป้าหมายของเรา ครั้งแรกเราจะขายสินค้าโดยให้ราคาต่ำกว่าท้องตลาด”

“...เน้นที่สินค้าจะต้องปราณีต มีคุณภาพ และปลอดภัย สิ่งที่เราจะมอบให้กับประชาชนต้องดีที่สุด มีคุณภาพมากที่สุด และราคาถูกที่สุด”

(คุณเพชรเพ็ญธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

จากการสังเกต ผู้วิจัยยังอีกว่า ชาวอโศกมีการดำเนินการเพื่อสนองนโยบาย “กลับสู่ธรรมชาติ” (การรักษาสีงแวดล้อม) ชาวอโศกทำการรณรงค์ใช้ถุงพลาสติกกันอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว โดยการถุงพลาสติกกลับมาใช้ซ้ำ หรือการนำถุงเก่ามาใช้ใหม่ และขอความร่วมมือจากลูกค้าให้หิ้วตะกร้าหรือถุงผ้ามาซื้อของ ซึ่งทำให้เกิดกิจกรรมที่ลูกค้าสามารถมีส่วนร่วมกับกลุ่มสันติอโศกได้ กล่าวคือ การช่วยกันเก็บถุงพลาสติกหรือถุงกระดาษที่ยังใช้ได้ไปไว้ที่ร้านค้า เพื่อการใช้ประโยชน์ต่อไป

2.2.2 งานบุญประเพณีของชาวอโศก

จากผลการทดลอง ผู้วิจัยพบว่า งานบุญประเพณีของชาวอโศกนั้นเป็นการประกอบพิธีกรรมในพุทธศาสนาตามกำหนดทางจันทรคติและเป็นการประชุมเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกด้วย

จากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกมีงานตามเทศกาลทางพุทธศาสนาตลอดทั้งปี แม้ว่าพวกเขาจะเปลี่ยนลักษณะของพิธีกรรมเสีย การประกอบพิธีกรรมในพุทธศาสนานั้นจะทำตามกำหนดทางจันทรคติ²³ ซึ่งพิธีกรรมต่างๆ นั้น ชาวอโศกยึดถืองานมาจากพุทธและมีการเปลี่ยนลักษณะของพิธีกรรม โดยมีการเพิ่มกิจกรรมทางโลก เช่น การประชุมเครือข่ายชุมชนชาวอโศก และการฝึกอบรมความรู้ต่างๆ ของชาวอโศก เข้าไปในพิธีกรรมต่างๆ เหล่านั้นด้วย

ในแต่ละปีนั้น ชาวอโศกจะมีงานอบรมธรรมที่สำคัญและงานประจำปีที่เป็นการประชุมของชาวอโศกจากจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศที่สำคัญ²⁴ ดังนี้

1. งานปีใหม่ จะจัดในช่วงต่อระหว่างวันสิ้นปีเก่าและวันขึ้นปีใหม่ เป็นเวลา 2-3 วัน

²³ มาเรีย-เลนา เฮลิกา-โฮร์น. “มองพุทธศาสนาด้วยสองตาเปิด ความเชื่อและการปฏิบัติของสันติอโศก”. กรุงเทพฯ : ฟาอภัย, 2529.

²⁴ สุนัย เศรษฐบุญสร้าง. “การประยุกต์แนวความคิด เรื่อง เกมภาษาของวิตเกินส์ไตน์ในการอธิบายเรื่องของความหมายในภาษาศาสตร์ ศึกษาเฉพาะกรณีภาษาของสำนักสันติอโศก”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

2. งานปลุกเสกพระแท็บ ของพุทธ เป็นงานอบรมธรรมประจำปีจัดขึ้น ณ พุทธสถาน ศีระะอโคก จังหวัดศีระะเกษ งานนี้จะจัดในช่วงใกล้วันมาฆบูชาของแต่ละปี เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ระหว่างงานผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องสมาทานศีล 8 เป็นอย่างน้อย แต่งกายเรียบง่าย รับประทานอาหารมังสวิรัติ วันละมื้อเดียว ไม่นอนกลางวัน เลิกละสิ่งเสพยาเสพติดทุกชนิด และนอนตามโคนไม้หรือศาลา โดยไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น ตลอดงานจะมีการอภิปรายและแสดงธรรมในช่วงต่างๆ ตั้งแต่เช้ามืด ช่วงก่อนฉันภัตตาหาร ช่วงบ่าย และช่วงเย็นของแต่ละวัน

งานปลุกเสกฯ ของชาวอโคกนี้ ชื่อของงานอิงชื่อพิธีกรรมหลักที่พระในกระแสหลักใช้ในการปลุกเสกพระเครื่องและวัตถุมงคลทางศาสนาให้ศักดิ์สิทธิ์ แต่ความคิดของชาวอโคก คือ การ “ปลุกเสกคน” ด้วยการเทศนาสั่งสอนติดต่อกันเป็นเวลา 7 วัน

3. งานพุทธาภิเษกสุดยอดปาฏิหาริย์ มีลักษณะเหมือนกับงานปลุกเสกพระแท็บ ของพุทธ จัดขึ้น ณ พุทธสถานศาลืออโคก จังหวัดนครสวรรค์ โดยจัดช่วงต้นเดือนเมษายนของแต่ละปี เป็นเวลา 1 สัปดาห์

4. งานอโคกรำลึก ตรงกับวันที่ 5 มิถุนายน ของแต่ละปี ในวันนี้จะถือเป็นวันรำลึกถึงการก่อตั้งหมู่กลุ่มชาวอโคก และเป็นวันที่ตรงกับวันเกิดของสมเด็จพระธีรราชเจ้าด้วย โดยปกติจะมีการจัดงานกันเป็นการภายใน ณ พุทธสถานปฐมอโคก จังหวัดนครปฐม

5. งานวันมหาปวารณาและวันเกิดหมู่บ้านโครงการปฐมอโคก ในแต่ละปี ชาวอโคกจะกำหนดเอาช่วงอาทิตย์แรกหลังออกพรรษาแล้ว เป็นวันประชุมใหญ่ประจำปีของพระชาวอโคกทั้งหมด เพื่อพิจารณาถึงข้อบกพร่องในช่วงปีที่ผ่านมา วางระเบียบใหม่ๆ ตลอดจนกำหนดนโยบายในการทำงานสำหรับปีต่อไป

3. การใช้สื่อของกลุ่มสันติอโศก

สำหรับการใช้สื่อของกลุ่มสันติอโศกนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอแนะนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อของกลุ่มสันติอโศก โดยแบ่งประเภทการใช้สื่อ ดังนี้

3.1 การใช้สื่อของกลุ่มสันติอโศกสำหรับชาวอโศก

3.2 การใช้สื่อของกลุ่มสันติอโศกสำหรับสาธารณชน

3.1 การใช้สื่อของกลุ่มสันติอโศกสำหรับชาวอโศก

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกมีการใช้สื่อต่างๆ ในการเผยแพร่หลักธรรม ความรู้ และกิจกรรมต่างๆ ที่พิมพ์เผยแพร่สำหรับชาวอโศก ดังนี้

3.1.1 สื่อสิ่งพิมพ์ สิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ชาวอโศกพิมพ์สำหรับการเผยแพร่หลักธรรม ความรู้ และกิจกรรมภายใน ปัจจุบันมีดังต่อไปนี้

- **นิตยสาร** นิตยสารที่พิมพ์เผยแพร่ธรรมะภายในกลุ่มสันติอโศก สำหรับนักบวช และฆราวาส ปัจจุบันนี้มีอยู่ 2 ฉบับ คือ **สารอโศก** ซึ่งเป็นนิตยสารรายเดือน เนื้อหาของหนังสือส่วนใหญ่เป็นการสะท้อนความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมของสมาชิกชาวอโศก นิตยสารนี้ปัจจุบันพิมพ์จำนวน 10,000 เล่ม และ **ดอกบัวน้อย** เป็นนิตยสารสำหรับเด็ก เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมสำหรับเด็ก นิตยสารนี้พิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ปัจจุบันพิมพ์ประมาณครั้งละ 8,000 เล่ม

- **หนังสือพิมพ์ชาวอโศก** เป็นหนังสือพิมพ์รายปักษ์ หนังสือพิมพ์นี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวและกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่างๆ ของชาวอโศก พิมพ์ครั้งละ 10,000 ฉบับ

- **หนังสืออื่น ๆ** เป็นหนังสือที่พิมพ์เผยแพร่ความรู้ หลักธรรม และหลักการปฏิบัติของชาวอโศก

3.1.2 **แถบบันทึกเสียงและวิดีโอ** แถบบันทึกเสียงและวิดีโอของชาวอโศกเป็นการบันทึกการแสดงธรรมของสมณะโพธิรักษ์ และสมณะรูปอื่นๆ รวมทั้งการแสดงธรรมของสิกขมาตุทั้งภาษาไทยและภาษาจีนแต่จิว สำหรับแจกจ่ายไปยังพุทธสถานแห่งต่างๆ

3.1.3 **วิทยุกระจายเสียง** มีการถ่ายทอดการแสดงธรรมจากแถบบันทึกเสียง กระจายเสียงสำหรับชาวอโศกในชุมชนต่างๆ ที่อยู่รอบพุทธสถาน

3.1.4 **สื่ออิเล็กทรอนิกส์** ชาวอโศกมีการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ในการติดต่อประสานงานระหว่างพุทธสถานต่างๆ

3.1.5 **สื่อบุคคล** สื่อบุคคลของชาวอโศก ได้แก่ สมณะโพธิรักษ์ สมณะ สามเณร และสิกขมาตุ ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของชาวอโศก

3.2 การใช้สื่อของกลุ่มสันติอโศกสำหรับสาธารณชน

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกมีการใช้สื่อต่างๆ ในการเผยแพร่หลักธรรม ความรู้ และกิจกรรมต่างๆ ที่พิมพ์เผยแพร่สำหรับสาธารณชน ดังนี้

3.2.1 **สื่อสิ่งพิมพ์** สิ่งพิมพ์ต่างๆ ของชาวอโศกที่พิมพ์เผยแพร่สำหรับสาธารณชนทั่วไป ปัจจุบันมีดังต่อไปนี้

- **นิตยสาร** นิตยสารที่พิมพ์เผยแพร่สำหรับบุคคลทั่วไปของชาวอโศก ปัจจุบันมีอยู่ 2 ฉบับ ได้แก่ **แสงสุญ** ซึ่งเดิมเป็นนิตยสารราย 3 เดือน เคยพิมพ์ 4 ฉบับต่อปี ปัจจุบันนี้พิมพ์ปีละ 1 ฉบับ จำนวน 15,000 เล่ม และ **ดอกหญ้า** ซึ่งเป็นนิตยสารราย 2 เดือน จำนวนพิมพ์ถึง 15,000 เล่ม

- **หนังสือพิมพ์** เราคิดอะไร เป็นหนังสือพิมพ์รายปักษ์ ที่พิมพ์เผยแพร่สำหรับบุคคลทั่วไป ปัจจุบันพิมพ์ฉบับละ 10,000 เล่ม หนังสือพิมพ์นี้บรรจุเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับกลุ่มสันติอโศก และข้อเขียนขนาดยาวของสมณะโพธิรักษ์ และข้อเขียนของพลตรีจำลอง ศรีเมือง

- หนังสืออื่นๆ เป็นหนังสือที่พิมพ์เผยแพร่หลักธรรมและภูมิปัญญาต่างๆ ของชาวอโศก พิมพ์เผยแพร่สำหรับบุคคลทั่วไป เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาชีวิต

3.2.2 สื่อวิทยุ กลุ่มสันติอโศกมีรายการวิทยุที่ออกอากาศทั่วประเทศ เช่น "รายการทุกข์ปัญหาชีวิต" ของมูลนิธิเพื่อนช่วย และรายการวิทยุที่ออกอากาศเฉพาะภูมิภาค เช่น "รายการตามประสา" ของสมณะโพธิรักษ์ ออกอากาศทางวิทยุ รต. กรุงเทพฯ, "รายการเพื่อนช่วยเพื่อน" และ "รายการชีวิตนี้มีความหมาย" ซึ่งดำเนินรายการโดยคุณทองใบ โหมแพน ออกอากาศทางวิทยุ สวท. ลำปาง และ "รายการทุกข์ปัญหาชีวิต" ของทีมงานเพื่อนช่วยเพื่อน และท่านเสียงศีล ชาตวโร ออกอากาศทางวิทยุ สท. สงขลา ภูเก็ต และจันทบุรี เป็นต้น การผลิตรายการวิทยุของกลุ่มสันติอโศกนั้นเป็นรายการเกี่ยวกับธรรมะและการตอบปัญหาชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแพร่ความรู้เรื่องอสังกรรมธรรมชาติ ปลุกจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรม และการรักษาสิ่งแวดล้อม

3.2.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ชาวอโศกการจัดทำเว็บไซต์ (website) เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ และกิจกรรมต่างๆ ของเครือข่ายชุมชนชาวอโศกสำหรับบุคคลทั่วไปที่สนใจกลุ่มสันติอโศก เช่น "www.asokecommunity.com" ของกลุ่มสันติอโศก, "www.fhae.org.com" ของพรรคเพื่อฟ้าดิน เป็นต้น

3.2.4 สื่อบุคคล สื่อบุคคล ได้แก่ สมณะโพธิรักษ์ ซึ่งได้รับเชิญให้ไปแสดงธรรมตามสถานที่ต่างๆ และจัดรายการวิทยุ "ตามประสา", ท่านเสียง ชาตวโร และคุณทองใบ โหมแพน ผู้ดำเนินรายการวิทยุของกลุ่มสันติอโศก รวมทั้งสมาชิกชาวอโศกที่ได้รับเชิญให้ไปให้ความรู้ของกลุ่มสันติอโศกตามสถานที่ต่างๆ

ผลการวิจัย

ปัญหานำการวิจัย ข้อที่ 1 กลุ่มสันติอโศกมีกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างและการดำรงรักษาเครือข่ายอย่างไร

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กลุ่มสันติอโศกมีกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างและการดำรงรักษาเครือข่ายชุมชนชาวอโศก ดังนี้

1. กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มสันติอโศกเพื่อการสร้างเครือข่ายชุมชนชาวอโศก

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เครือข่ายกลุ่มสันติอโศกใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างเครือข่ายชุมชนชาวอโศก ดังนี้ต่อไป

1.1 การใช้พุทธปฏิบัติเป็นจุดเริ่มต้นในการเข้าเป็นสมาชิกเครือข่าย

สมาชิกของกลุ่มสันติอโศกนั้นเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในการแสดงธรรมของสมณะโพธิรักษ์ ที่เน้นการรักษาศีล เพื่อการลดละกิเลส และยึดแนวคำสอนดังกล่าวมาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และขัดเกลาตนเองในการลดละกิเลส ทำให้เป็นที่ยอมรับในหมู่สมาชิกและสร้างสรรประโยชน์ให้แก่สังคมส่วนรวม จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกใช้พุทธปฏิบัติเป็นเครื่องมือในการสร้างสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก ทำให้สมาชิกเกิดกระบวนการเรียนรู้ การรับรู้ การปฏิบัติ และความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติธรรมของสมาชิกชาวอโศก

“...เครื่องยึดเหนี่ยวระหว่างเครือข่าย คือ ธรรมะ และความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชาวอโศกที่เกื้อหนุนกัน”

“...เครือข่ายส่วนใหญ่เป็นญาติธรรมมารวมตัวกัน เพราะการพึ่งธรรมในวัด พอเห็นว่าธรรมะดี จะเข้ามาเป็นญาติธรรม หลังจากนั้นจะเป็นการชักจูงกันเข้ามาในวัด และเข้ามาเป็นสมาชิก”

(คุณศิริ ดิรัตนา, เลขานุการ เครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...เครื่องยึดเหนี่ยวของพวกเราอยู่ที่สมณะ นักบวช คุณความดี ศีล โดยมี พ่อท่านฯ เป็นผู้นำ โดยศีลเป็นหลักที่ใช้ยึดเหนี่ยว”

(คุณแหมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...มีสมณะเป็นหลัก ใช้การเทศน์และการอบรมเป็นหลักชี้แนะ เป็นหลัก ปฏิบัติประชาชนจะให้หลักการที่ได้จากการฟังเทศน์ ฟังธรรม การอบรม และลงมือ ทำงานและปฏิบัติ”

“...นอกจากนี้ยังมีการฟังเทศน์ธรรมะที่ท่านสอน ซึ่งมีส่วนผลักดันให้เรา รวมตัวกันได้ และเข้าใจติดตามความเป็นไปของการปฏิบัติ”

(คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

“...พ่อท่านฯ จะอบรมธรรม เพิ่มพูนฐานในการปฏิบัติธรรม เครื่องวัดในศีล ลดละกิเลสให้มาก มีเวลาช่วยเหลือสังคม”

(คุณแหวงฟ้า นาวาบุญนิยม, ผู้จัดการร้านธรรมทัศน์สมาคม)

1.2 การจัดช่องทางสำหรับสมาชิกในการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ

กลุ่มสันติอโศกมีการจัดช่องทางให้สมาชิกชาวอโศกได้พบปะพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการฟังธรรม การสนทนาธรรม และการปฏิบัติธรรมตามพุทธสถานต่างๆ ในวันอาทิตย์ และวันสำคัญทางศาสนา จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกใช้กลยุทธ์การจัดช่องทางสำหรับสมาชิกในการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการสร้างเครือข่าย ทำให้สมาชิกชาวอโศกเกิดการติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ และเกิดการเกาะกลุ่มกันหรือการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก

“...ช่วงเสาร์-อาทิตย์ ถ้าใหม่ๆ พอเราทำไประยะหนึ่งการคบคุ่นจะมากขึ้น”

“...ค่อย ๆ ทำ และก็คุยกับญาติธรรม มาคบคุ่น”

(คุณแหมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

1.3 การใช้วันสำคัญทางศาสนาเป็นช่องทางในการพัฒนาเครือข่าย

ชาวอโศกมีการประชุมเครือข่ายกันอย่างสม่ำเสมอในวันสำคัญทางศาสนา เพื่อการสร้างเครือข่ายและรายงานความเคลื่อนไหวของเครือข่ายชุมชนชาวอโศก จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกใช้วันสำคัญทางศาสนาเป็นช่องทางสำหรับการสร้างเครือข่าย รายงานความเคลื่อนไหวต่างๆ ของเครือข่ายชาวอโศก ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำตามงานบุญประเพณีต่างๆ ของชาวอโศก ได้แก่ งานปีใหม่ งานพุทธาภิเษก งานปลุกเสก งานอโศกรำลึก และงานมหาปวารณา โดยมีกำหนดระยะเวลาแน่นอน

“...คนที่เป็นชาวอโศกทุกคนต้องไปร่วมงานของชาวอโศก”

(สิกขมาตุมาลินี โภคาพันธ์)

“...คนที่เป็นชาวอโศก ต้องเข้าร่วมงานปีใหม่ งานพุทธาภิเษก งานปลุกเสก งานอโศกรำลึก งานมหาปวารณา”

(คุณลัดดา ปิยะวงศ์รุ่งเรือง , นายทะเบียนเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...เราจะประชุมกันตามงานของชาวอโศก ในงานปีใหม่ งานพุทธาภิเษก งานปลุกเสก งานอโศกรำลึก งานมหาปวารณา โดยจะเป็นการประชุมของตัวแทน แต่ละกลุ่มจากจังหวัดต่างๆ”

(คุณศิริ ดิรัตน์นา, เลขาธิการ เครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...จะจัดประชุมกันของกลุ่มญาติธรรมทั่วประเทศในงานปลุกเสก งานพุทธาภิเษก”

(คุณแวพ้า นาวานุญนิยม, ผู้จัดการ ร้านธรรมทัศน์สมาคม)

“...มีการประชุมกันที่งานประจำปี งานพุทธาภิเษกฯ งานปลุกเสก โดยพ่อท่านฯ มีนโยบายว่า คนที่เป็นอโศกแท้ งานหลักจะต้องมา เช่น งานปีใหม่ งานมหาปวารณา งานพุทธาภิเษก งานอโศกรำลึก และงานปลุกเสก”

(คุณตติดิน นาวาบุญนิยม, ประธาน พรรคเพื่อฟ้าดิน เขต 10)

1.4 การสื่อสารผ่านสื่อ การสื่อสารแบบกลุ่มและการสื่อสารแบบตัวต่อตัว เพื่อการสร้างเครือข่าย

การติดต่อระหว่างชาวอโศกในพุทธสถานแห่งต่างๆ นั้น ชาวอโศกมีการการสนทนา การประชุมกลุ่ม การใช้จดหมายเวียน โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต เพื่อการติดต่อประสานงานและแจ้งเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติธรรม ศีลธรรม พระพุทธศาสนา และเรื่องเครือข่าย จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกใช้การสื่อสารผ่านสื่อเพื่อการเผยแพร่หลักธรรม ความรู้ และกิจกรรมต่างๆ ในการสร้างเครือข่าย

“...ส่วนใหญ่เราจะมักคุ้นกัน โดยการไปมาหาสู่กัน โทรศัพท์ จดหมาย”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการ เครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...เราจะติดต่อสื่อสารกันทางจดหมาย”

(คุณศิริ ดิรัตนา, เลขาธิการ เครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...ส่วนใหญ่จะใช้การบอกและประชุมกัน นอกจากนี้ยังทำจดหมายไปตามกลุ่มต่างๆ และลงในสิ่งพิมพ์ เช่น สารอโศก สิ่งพิมพ์อโศกรายปักษ์ ซึ่งเป็นการแจ้งข่าวให้กับบุคคลภายใน”

(คุณตติดิน นาวาบุญนิยม, ประธาน พรรคเพื่อฟ้าดิน เขต 10)

“... การไปงานพุทธาภิเษก ตลอด 7 วัน เป็นการฝึกเข้ม ทำให้คนเห็นว่าดี ที่เลิกเหล้า เลิกอบายมุข ทำให้ครอบครัวอยู่กันอย่างมีความสุขมากขึ้น เขาจึงเริ่ม ปฏิบัติตาม ทำให้กลุ่มขยายตัวโดยอัตโนมัติ”

(คุณแว้วฟ้า นาวาบุญนิยม, ผู้จัดการร้านธรรมทัศน์สมาคม)

“...จะใช้สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ วารสาร ข่าวอโศก สารอโศก ซึ่งเป็นสื่อที่ให้เราได้ติดตามข่าวสารกัน”

“...นอกจากนี้ยังมีการฟังเทปธรรมะที่ท่านสอน ซึ่งมีส่วนผลักดันให้เรารวมตัวกันได้ และเข้าใจติดตามความเป็นไปของการปฏิบัติ”

“...เรื่องต่างๆ ที่ลงพิมพ์ในสื่อ เป็นเรื่องของศีลธรรม พุทธศาสนา หลักการปฏิบัติธรรม และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มต่างๆ จะเป็นในลักษณะคอลัมน์รายงานการประชุม ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มต่างๆ”

(คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการ บริษัท พลังบุญ จำกัด)

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างและการดำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกนั้น กลุ่มสันติอโศกใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างเครือข่าย ดังนี้ (1) การใช้พุทธปฏิบัติเป็นจุดเริ่มต้นในการเข้าเป็นสมาชิกเครือข่าย, (2) การจัดช่องทางสำหรับสมาชิกในการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ, (3) การใช้วันสำคัญทางศาสนาเป็นช่องทางในการพัฒนาเครือข่าย และ (4) การสื่อสารผ่านสื่อ การสื่อสารแบบกลุ่ม และการสื่อสารแบบตัวต่อตัว เพื่อการสร้างเครือข่าย

2. กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มสันติอโศกเพื่อการดำรงรักษาเครือข่ายชุมชนชาวอโศก

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เครือข่ายกลุ่มสันติอโศกใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการดำรงรักษาเครือข่ายชุมชนชาวอโศก ดังนี้ต่อไปนี้เป็น

2.1 การใช้หนังสือเครือข่ายชุมชนชาวอโศกเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวอโศกกลุ่มต่างๆ

คณะกรรมการกลางของเครือข่ายได้เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของชาวอโศก และจัดทำหนังสือเครือข่ายชุมชนชาวอโศกขึ้น เพื่อแจกจ่ายให้แก่สมณะ แกนนำกลุ่ม และสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก หนังสือเครือข่ายนี้ทำให้สมาชิกชาวอโศกได้รับทราบข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับเครือข่ายชุมชนชาวอโศก ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ตั้งเครือข่าย รายชื่อแกนนำกลุ่ม จำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม และกิจกรรมของชาวอโศกกลุ่มต่างๆ จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า กลยุทธ์การใช้หนังสือเครือข่ายชุมชนชาวอโศกนั้นเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวอโศก ทำให้ชาวอโศกรู้จักมักคุ้นกันมากขึ้น และเกิดความสัมพันธ์กับกลุ่มชาวอโศกอื่นๆ ทั้งที่อยู่ทั้งในบริเวณใกล้เคียงและห่างไกลกัน มีการติดต่อสื่อสารกัน เพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ วัตถุประสงค์ในการทำผลิตภัณฑ์ของชาวอโศก และบริการ

“...ตอนที่เราทำเรื่องเครือข่าย เราแจกแบบสอบถามข้อมูลให้ชาวอโศก ในงานประจำปีของชาวอโศก ทำให้เราทราบ ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ และข้อมูลการปฏิบัติธรรมของชาวอโศกทั่วประเทศ”

“...นอกจากการทำงานทะเบียนราษฎร์ ยังมีเรื่องสินค้าที่น่าสนใจ โดยทำเรื่องการค้าที่เหมือนกันของชาวอโศก ให้รวมกันเป็นชาวอโศกเพียงผลิตภัณฑ์เดียว จะได้มีเวลาไปพัฒนาอย่างอื่น”

(คุณศิริ ดิรัตนา, เลขาธิการ เครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...ในเครือข่ายจะบอกถึงรายละเอียดว่า เราทำอะไร ที่ไหน ทำมากน้อย
แค่ไหน อย่างไรบ้าง ซึ่งเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ให้มีการกระชับ
ความสัมพันธ์กันมากกว่า”

(คุณแซมดิน เลิศบุญชัย, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...เวลาเราเดินทางไปทั่วประเทศไทย เราสามารถไปนอนได้ทุกที่ โดยไม่
ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่พัก”

(คุณตติดิน นาวาบุญนิยม, ประธานพรรคเพื่อฟ้าดิน เขต 10)

2.2 การใช้สมุดตรวจศีลในการพัฒนาสมาชิก

ชาวอโศกมีการรักษาศีล 5 ศีล 8 และทำการบันทึกการรักษาศีลเป็นลายลักษณ์อักษรลงในสมุดตรวจศีลเป็นประจำทุกวัน และนำศีลที่บันทึกลงในสมุดตรวจศีลนั้นไปตรวจกับสมณะหรือสิกขมาตุเป็นประจำทุกสัปดาห์ การตรวจศีลของชาวอโศกนี้เป็นการพิจารณาหาข้อบกพร่องในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงานของสมาชิกแต่ละคน หากมีศีลข้อใดบกพร่อง ติดขัด ไม่สามารถปฏิบัติได้ สมาชิกชาวอโศกก็จะใช้การสนทนากับสมณะหรือสิกขมาตุ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกใช้การตรวจศีลและสมุดตรวจศีลเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาสมาชิก ทำให้สมาชิกเกิดความเข้าใจและการรับรู้ตรงกันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติและการดำเนินชีวิตของกลุ่มสันติอโศก รวมทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสำรวจตน การพิจารณาข้อบกพร่อง และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชาวอโศก

“...ทุกคนจะมีสมุดส่วนตัว สมุดเล็กๆ เพื่อเช็คศีลกันทุกวัน และต้องไปตรวจทุกๆ 7 วัน”

(อารามิการวงข้าว ชาวหินฟ้า, ปฎิคมชุมชนสันตินาค)

“...ฝ่ายชายก็จะไปบอกสมณะ ฝ่ายหญิงก็จะบอกกับสิกขมาตุ”

“...เวลาเราปฏิบัติ เราติดขัดข้อไหน สมณะหรือสิกขมาตุจะบอกวิธีให้ว่า ถ้าอยากทำอย่างนี้ มันจะเลิกอย่างไร”

(อารามิการวงข้าว ชาวหินฟ้า, ปฏิคมชุมชนสันตินาคร)

“...มีการขัดเกลาตัวเองตามหลักของพระพุทธเจ้า เราจะเช็คศีลกันทุกแห่ง นอกพุทธสถานอาจเป็นทางไปรษณีย์ส่งมาเข้าส่วนกลาง การเช็คศีลจะเช็คทั้งญาติธรรม และอาคันตุกะต่างๆ”

(คุณตติดิน นาวาบุญนิยม, ประธานพรรคเพื่อฟ้าดิน เขต 10)

“...การแก้ปัญหา คือ การเจรจา ใช้คุยกัน ค่อยๆ เจรจาทกลงกันว่า เกิดปัญหาอย่างนี้ เราจะช่วยกันแก้ไขได้อย่างไร”

“...การแก้ปัญหาของสมาชิก เราก็เอาสมาชิกร่วมคุยกัน”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

2.3 การเน้นคุณภาพสมาชิกมากกว่าการขยายปริมาณสมาชิก

ชาวอโศกนั้นมิได้มุ่งเน้นการแสวงหาสมาชิกจากภายนอกกลุ่มมากเท่าใดนัก แต่สมาชิกของเครือข่ายนั้นส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของญาติธรรมภายในกลุ่มสันติอโศก จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกนั้นเน้นคุณภาพสมาชิกของเครือข่ายชุมชนชาวอโศกมากกว่าการขยายปริมาณสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งทำให้เครือข่ายต่างๆ ของกลุ่มสันติอโศกนั้นมีสมาชิกที่มีคุณภาพและเครือข่ายสามารถดำรงอยู่เป็นเครือข่ายได้

“...ในช่วงแรกไม่มีสมาชิกเพิ่มมาก เพราะพ่อท่านต้องการแก่น ไม่ใช่ ต้องการมวดยะๆ”

(คุณศิริ ดิรัตนา, เลขานุการ เครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...เราไม่ได้เน้นการหาสมาชิก ปกติชาวอโศกไม่ได้มีมวดยเพิ่มกันรวดเร็วนัก สมาชิกจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จะไปเคี่ยวให้เกิดไม่ได้”

(คุณแซมดิน เลิศนุศย์, รองเลขานุการ เครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

2.4 การใช้วันสำคัญทางศาสนาเป็นช่องทางในการรักษาความสัมพันธ์เครือข่าย

ชาวอโศกมีการจัดประชุมเครือข่ายกันอย่างสม่ำเสมอและกำหนดระยะเวลาแน่นอน ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกวันอาทิตย์และตามงานบุญประเพณีต่างๆ ของชาวอโศก เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ปัญหา และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของเครือข่าย จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกใช้การประชุมในวันสำคัญทางศาสนานั้น เป็นช่องทางในการรักษาสัมพันธ์ภาพอันดีงามระหว่างสมาชิก และเครือข่ายกลุ่มต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการธำรงรักษาเครือข่ายชุมชนชาวอโศก

“...พ่อท่านฯ บอกว่า ชาวอโศกแท้ต้องเข้าร่วมงานต่างๆ ของชาวอโศกทั้ง 5 งาน”

(สมาชิกชาวอโศก)

“...คนที่เป็นชาวอโศกทุกคนต้องไปร่วมงานของชาวอโศก”

(สิกขมาตุมาลินี โภคาพันธ์)

“...คนที่เป็นชาวอโศกต้องเข้าร่วมงานปีใหม่ งานพุทธาภิเษก งานปลุกเสก งานอโศกรำลึก และงานมหาปวารณา”

(คุณลัดดา ปิยะวงศ์รุ่งเรือง, นายทะเบียนเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...การไปงานพุทธาภิเษก ตลอด 7 วัน เป็นการฝึกเข้ม ทำให้คนเห็นว่าดีที่ เลิกเหล้า เลิกอบายมุข ทำให้ครอบครัวอยู่กันอย่างมีความสุขมากขึ้น เขาจึงเริ่ม ปฏิบัติตาม ทำให้กลุ่มขยายตัวโดยอัตโนมัติ”

(คุณแว้วฟ้า นาวานุญนิยม, ผู้จัดการร้านธรรมทัศน์สมาคม)

2.5 การใช้สื่อหลากหลายชนิดเพื่อการเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ของกลุ่มสันติอโศก

ชาวอโศกมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น จดหมาย และหนังสือพิมพ์ชาวอโศก เป็นต้น เป็นช่องทางในการเรียกประชุม แจ้งข่าวสารทั่วไป และการให้ความรู้แก่สมาชิก นอกจากนี้แล้ว ชาวอโศก ยังมีการใช้สารอโศก เพื่อการถ่ายทอดความรู้ ความคิด แนวการปฏิบัติตน และประสบการณ์ต่างๆ ของชาวอโศกอีกด้วย จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ของชาวอโศกนี้ เป็นช่องทางในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆ ของชาวอโศก รวมทั้งเป็น เครื่องมือในการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกอีกด้วย

“...มีการจัดทำหนังสือเรียกประชุมโดยคุณแซมดิน ส่งไปยังหัวหน้าหรือตัวแทนกลุ่มต่างๆ”

(คุณศิริ ดิรัตน์นา, เลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...โดยที่เราจะแจ้งลงในชาวอโศก แล้วกลุ่มญาติธรรมที่สนใจจะไปตาม กำหนดเวลาที่แจ้งไว้ แต่เมื่อก่อนเราใช้หนังสือเวียนในการแจ้งข่าวสารกันในกลุ่ม สมาชิก”

(คุณแว้วฟ้า นาวานุญนิยม, ผู้จัดการร้านธรรมทัศน์สมาคม)

“...นอกจากนี้ยังทำจดหมายไปตามกลุ่มต่างๆ และลงในสิ่งพิมพ์ เช่น สาร
อโศก ซึ่งเป็นการแจ้งข่าวให้กับบุคคลภายใน”

“...คนที่เข้ามาทำความผิดในชุมชน เราจะส่งหนังสือแจ้งไปตามชุมชน”

(คุณตติดิน นาวาบุญนิยม, ประธานพรรคเพื่อฟ้าดิน เขต 10)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบอีกว่า ชาวอโศกมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของชาวอโศก และใช้ประกาศแจ้งความเคลื่อนไหวต่างๆ ของเครือข่ายชุมชนชาวอโศกผ่านทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับการติดต่อประสานงานเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารระหว่างพุทธสถานต่างๆ ซึ่งการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์นี้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการธำรงรักษาเครือข่ายชุมชนชาวอโศกวิธีหนึ่งด้วย

“...ถ้ามีปัญหาเร่งด่วนจะใช้การติดต่อทางอินเทอร์เน็ต ผ่านคอมพิวเตอร์ที่อยู่ตามพุทธสถานต่างๆ”

(คุณศิริ ดิรัตนา, เลขานุการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

เครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกมีการติดต่อกันระหว่างกลุ่มต่างๆ เพื่อการเชื่อมโยงเข้าหากันเพื่อการสร้างและการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า เครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกมีการใช้สื่อหลากหลาย และสื่อแต่ละชนิดมีกลุ่มเป้าหมายชัดเจน ซึ่งการใช้สื่อหลากหลายชนิดของกลุ่มสันติอโศกนี้ ทำให้สมาชิกรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และความเคลื่อนไหวต่างๆ เกี่ยวกับเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก และเป็นเครื่องมือในการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกอีกด้วย

“...ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ วารสาร ชาวอโศก สารอโศก ซึ่งเป็นสื่อที่ให้เรา
ได้ติดตามข่าวสารกัน”

(คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

“...นอกจากนี้ยังมีการพึ่งพาธรรมชาติที่ท่านสอน ซึ่งมีส่วนผลักดันให้เรารวมตัวกันได้ และเข้าใจติดตามความเป็นไปของการปฏิบัติ”

“...เรื่องต่างๆ ที่ลงพิมพ์ในสื่อเป็นเรื่องของศีลธรรม พุทธศาสนา หลักการปฏิบัติธรรม และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มต่างๆ เป็นในลักษณะคอลัมน์รายงานการประชุม ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มต่างๆ”

(คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สำหรับกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศกนั้น กลุ่มสันติอโศกใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการธำรงรักษาเครือข่าย ดังนี้ (1) การใช้หนังสือเครือข่ายชุมชนชาวอโศกเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวอโศกกลุ่มต่างๆ, (2) การใช้สมุดตรวจศีลในการพัฒนาสมาธิ, (3) การเน้นคุณภาพสมาธิมากกว่าการขยายปริมาณสมาธิ, (4) การใช้วันสำคัญทางศาสนาเป็นช่องทางในการรักษาความสัมพันธ์เครือข่าย และ (5) การใช้สื่อหลากหลายชนิดเพื่อการเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ของกลุ่มสันติอโศก

ปัญหานำการวิจัย ข้อที่ 2 กลุ่มสันติอโศกมีกลยุทธ์การสื่อสารในการนำเสนออัตตลักษณ์ของกลุ่มสู่สาธารณชนอย่างไร

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กลุ่มสันติอโศกใช้กลยุทธ์การสื่อสารในการนำเสนออัตตลักษณ์ของกลุ่มสู่สาธารณชน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มสันติอโศกที่ชัดเจน

ชาวอโศกมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการสร้างอัตตลักษณ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการขัดเกลาดตนเองมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมาย คือ “นิพพาน” จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่าการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของกลุ่มสันติอโศกนั้นทำให้ง่ายต่อการสื่อสารไปยังสมาชิกของเครือข่ายกลุ่มต่างๆ ทำให้ชาวอโศกเกิดการรับรู้แนวทางการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และปรากฏสู่สายตาของสาธารณชนในรูปแบบเดียวกัน

“...การดำเนินชีวิตของชาวอโศก จะลด ละ ขยัน กล้าจน ทนเสียดสี หนี
สะสม นิยมสร้างสรรค์ สวรรคินิพพาน”

“...เน้นเรื่องของศีล การนิยมไทย เพราะเราอยู่ในเมืองไทย เราควรคิดแบบ
คนไทย ทานอาหารไทยๆ ไม่ไปนิยมตามฝรั่ง”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

2. การนำเสนอวิถีการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของชาวอโศกผ่านสื่อบุคคล

ชาวอโศกสามารถนำอัตตลักษณ์ต่างๆ ที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ผ่านสื่อบุคคล
ไปปฏิบัติได้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยมีสมณะโพธิรักษ์เป็นแบบอย่าง จากการ
วิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า การนำเสนออัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศกนั้น เกิดขึ้นจาก
วิถีการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยผ่านสื่อบุคคล และจากการปฏิบัติ
ผ่านสื่อบุคคลของชาวอโศกนี้เอง เป็นวิธีการหนึ่งในการนำเสนออัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติ
อโศกให้ปรากฏสู่สายตาของสาธารณชนทั่วไป

“...เอกลักษณ์ของชาวอโศกจะเป็นไปตามธรรมชาติ และชี้้นำโดย พ่อ
ท่านปลุกปั้น และเอาใจใส่ แต่ไม่เคยบังคับให้ปฏิบัติ”

“...วิธีการถ่ายทอด โดยการมาคบคุ่น และการปฏิบัติจริง และทำกันอย่างต่อ
เนื่อง”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...เราแต่งเป็นตัวอย่าง ใครเข้ามาเห็นพวกเราแต่งก็จะแต่งตาม”

“...เราจะทำกันเป็นกิจวัตรประจำวัน”

(คุณแหวฟ้า นาวาบุญนิยม, ผู้จัดการร้านธรรมทัศน์สมาคม)

3. การตั้งชื่อของชาวอโศกที่เน้นความเป็นธรรมชาติและความเป็นไทย

ชาวอโศกมีการเปลี่ยนชื่อ จากชื่อเดิมที่มีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งเป็นชื่อทางโลกเป็นชื่อใหม่ทางธรรม ซึ่งเป็นชื่อไทยๆ โดยมีสมณะโพธิรักษ์เป็นคนตั้งชื่อใหม่ให้แก่สมาชิกซึ่งมีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนชื่อ จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า การเปลี่ยนชื่อของชาวอโศกนั้น เป็นอัตตลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวอโศก ที่เน้นความกลมกลืนกับธรรมชาติและความเป็นไทย และเป็นอัตตลักษณ์ภายนอกที่ปรากฏสู่สายตาของสาธารณชนทั่วไป

“...การเปลี่ยนชื่อเป็นชื่อไทยๆ เป็นลักษณะของการนิยมไทย”

“...ชื่อก็เลยเปลี่ยนเป็นชื่อแบบไทยๆ ชื่อแซมดิน”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...แต่เมื่อเราเข้ามาในโลกุตระ เราจึงเปลี่ยนชื่อที่เป็นชื่อไทย เราจะไม่เปลี่ยนเป็นบาลีหรือสันสกฤต ซึ่งจะต้องแปลอีกทีหนึ่ง เราจึงใช้ชื่อไทยๆ ซึ่งเป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์ไทย อย่างผมชื่อ ‘เพชรเพลิงธรรม’ หมายถึง การทำให้เราเพ่งเพียรกำจัดกิเลส จนทำให้เราตั้งมั่นบริสุทธิ์แข็งแกร่งเหมือนกับเพชร”

(คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

4. ร้านค้าและผลิตภัณฑ์ตามแนวความคิดพาณิชยระบบบุญนิยม

ชาวอโศกมีการประกอบธุรกิจการค้าระบบบุญนิยมทั้งการค้าปลีกและการค้าส่ง รวมทั้งการผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชาวอโศกในราคาถูก จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ร้านค้าตามแนวความคิดระบบบุญนิยมของชาวอโศก และผลิตภัณฑ์ชาวอโศกที่เน้นคุณภาพ การรักษาสีเงาแวดล้อม และจำหน่ายราคาถูกกว่าท้องตลาดนั้น เป็นอัตตลักษณ์ระดับกลุ่ม ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้สาธารณชนทั่วไปรับรู้และรู้จักกลุ่มสันติอโศก

“...กิจการร้านค้าทั้งหมด เป็นพาณิชยระบบบุญนิยม”

(อารามิการวงข้าว ชาวหินฟ้า, ปฏิกมชุมชนสันตินาค)

“...ราคาสินค้าจะต้องถูกลงเรื่อยๆ จนถึงการแจกฟรี ซึ่งเป็นเป้าหมายของเรา ครั้งแรกเราจะขายสินค้าโดยให้ราคาต่ำกว่าท้องตลาด”

“...เน้นที่สินค้าจะต้องปราณีต มีคุณภาพ และปลอดภัย สิ่งที่เราจะมอบให้กับประชาชนต้องดีที่สุด มีคุณภาพมากที่สุด และราคาถูกที่สุด”

(คุณเพชรเพ็ญธรรม อโศกตระกูล, ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด)

“...เราขายสินค้าให้ถูกกว่าท้องตลาด”

(คุณพลอยไพโร ชาวหินฟ้า, ผู้จัดการบริษัท ขอบคุณ จำกัด)

“...สินค้าที่นี้จะเน้นคุณภาพและธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภค”

(คุณแซมดิน เลิศบุศย์, รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

“...เราจะขายสินค้าโดยให้ราคาต่ำกว่าท้องตลาด”

(คุณศิริ ศิริटना, เลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก)

5. การนำเสนอเรื่องต่างๆ ของกลุ่มสันติอโศกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน

ชาวอโศกมีการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ของกลุ่มสันติอโศก เช่น วิถีการดำเนินชีวิต แนวความคิด การประพฤติปฏิบัติ และกิจกรรมต่างๆ ของเครือข่ายชุมชนชาวอโศก ผ่านสื่อชนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร หรือแผ่นพับ เป็นต้น และสื่อมวลชน ทั้งวิทยุและโทรทัศน์ จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ชาวอโศกมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อมวลชนในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ที่แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาวอโศกสู่สาธารณชน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการนำเสนออัตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศกสู่สาธารณชน

“...ใช้หนังสือเป็นสื่อที่สำคัญที่สุด”

(คุณศิริ ดิรัตนา, เลขธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโคก)

“...การรับรู้การปฏิบัติต่างๆ ของชาวอโคก ศึกษาได้จากหนังสือต่างๆ เหล่านี้ มีสารอโคก, เราคิดอะไร, ดอกหญ้า และ ดอกบัวน้อย”

(สามเนรลิกเล็ก สิ้นโลกีย์)

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กลยุทธ์การสื่อสารในการนำเสนออัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโคกสู่สาธารณชนนั้น กลุ่มสันติอโคกมีกลยุทธ์ในการนำเสนออัตตลักษณ์สู่สาธารณชน ดังนี้ (1) การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มสันติอโคกที่ชัดเจน, (2) การนำเสนอวิถีการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของชาวอโคกผ่านสื่อบุคคล, (3) การตั้งชื่อของชาวอโคกที่เน้นความเป็นธรรมชาติและความเป็นไทย, (4) การผลิตสินค้าและร้านค้าตามแนวความคิดพหุวัฒนธรรมระบบบุญนิยม และ (5) การนำเสนอเรื่องต่างๆ ของกลุ่มสันติอโคกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย